

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani,
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului” Sibiu.

Foale politică

Apare în fiecare Duminecă.

Telefon Nr. 146.

Adresă telegrafică: „Folia Poporului”, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelariilor Nr. 12).

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-ora
12 bani, a treia-ora 10 bani.

Iarăș sute de milioane

În săptămânile din urmă s'a vestit, în mai multe rânduri, că cutare sau cutare ministru a plecat la Viena. În legătură cu aceste vizite în capitala Austriei, lumea făcea diferite planuri. Scopul adevărat nu s'a prea cunoscut însă până Joi în săptămâna trecută, când s'a vestit, că pe Vineri, în 3 Octombrie n. se întrunesc într-o ședință căpeteniile armatei și mai mulți miniștri ai guvernelor austriac și ungar.

Aceasta s'a și întâmplat. Vineri tre-cută, în 3 Octombrie n., la 11 ore înainte de amiază, s'a ținut o ședință a consiliului comun de miniștri (adece a miniștrilor armatei, de finanțe și cei doi miniștri-prezidenți etc.). Lucrul de căpetenie, pentru care s'au întrunit, a fost, ca să discute asupra urcării numărului recruților și comandarea de puști, tunuri și vapoare de război nouă.

La ședință au luat parte: ministrul de externe al monarhiei, contele Berchtold și ministrul comun de finanțe Bilinski (acest ministru poartă grije de toate venitele și cheltuielile, ce le plătesc Austria și Ungaria împreună, ca de pildă pentru armată etc.), apoi ministrul de război Krobati, ministrul de honvezi ungar Hazai, comandantul landverului austriac Georgi, comandantul marinei (vapoarelor) de război, șeful statului major (care e în fruntea celor ce fac planurile de război) precum și ministrul de finanțe ungar Teleski și cel austriac Zaleski, dimpreună cu prim-ministrul austriac Stürg și prim-ministrul ungar Tisa.

În ședința dinainte de amiază Berchtold a ținut o dicție lungă asupra stărilor politice din afară (că, vezi Doamne, țara este sau poate ajunge în pericol). De aceea avem lipsă de o armată mare și puternică. — Iar după acesta a vorbit ministrul de război Krobati, care, cu considerare la stările din Balcani, a zis, că armata noastră nu e destul de mare și puternică.

Prin urmare: bani și cătane, miniștrilor! Trebuesc schimbate o seamă de arme vechi și introduse altele nouă! Ne trebuesc tunuri și vapoare de război mai multe! Iar feciori, cari să le poarte deasemenea!

Și care a fost rezultatul acestei ședințe? — Acela, că miniștrii s'au înțeles toți la oaltă, ca să ceară dietelor, austriacă și ungară, votarea de încă 435 milioane de coroane pentru armată. Din această sumă grozavă 200 milioane sunt pentru comandarea de noi arme și haine, iar 235 milioane mai sunt de acoperit din cheltuielile avute în timpul mobilizării. (Mobilizarea în decursul războiului balcanic a

costat cu mult mai mult. Cele 235 milioane sunt numai încă un rest, adece un fel de datorie, ce trebuie plătită).

Deodată cu votarea acestor milioane, se mai cere urcarea numărului recruților, deocamdată cu 40 de mii, iar după aceea o urcare treptată până la aproape 80 de mii!

Aceste hotărâri ale consiliului comun de miniștri vor fi în luna viitoare prezentate delegațiunilor, cari încă vor avea să desbată asupra lor. (Delegațiuni se numește un sfat mare, din care fac parte mai multe zeci de deputați din dieta ungară și austriacă. În acest sfat se desbat și hotărâsc toate afacerile, cari privesc pe Ungaria și Austria deopotrivă. Locul prim între aceste afaceri îl ocupă armata și politica din afară a monarhiei. Hotărârile acestui sfat le prezintă apoi miniștrii în amândouă dietele ungară și austriacă. Iar ce hotărâsc dietele, după ce întărește prin subscriere și monarhul, ajunge lege, și trebuie împlinit în țară. Acesta e de pildă mersul în cauza propunerii cu plățirea de atâtea sute de milioane și înmulțirea armatei cu mai multe zeci de mii de soldați în fiecare an!)

Vedem, deci, că din nou se cere poporului jertfe de sute de milioane în bani și jertfe de sânge pentru apărarea patriei!

Ca cetățeni și fii credincioși ai acestei patrii, ca băștinași ai acestui pământ românesc sfânt, pe care de veacuri l-am apărut cu sângele nostru, — de sine înțeles, că nu voim a zice, cumcă noi nu mai vrem a ne apăra patria și moșia, că nu mai voim a da bani și soldați pentru armată!

Numai cât ne cugetăm: Cele cerute de miniștri vor ajunge în scurtă vreme lege. La dări sau înrolare la miliție nu ne trece nimenea cu vederea, asta o știm din trecut. Și de sigur tot așa va fi și în viitor. Dar altcum suntem priviți noi, când e vorba de a ni se face dreptate sau a cere vr'un ajutor oarecare din partea statului. În cazuri de acestea peste „cetățenii cu buze valahe” sau „cu buze străine” se trece de o sută de ori mai ușor ca la dări și înrolarea la armată.

Pe de altă parte țara noastră trece printr'o mare criză financiară-economică. De când Francezii nu mai dau împrumuturi țării noastre — ba de vr'o doi ani încoace și-au tras înapoi și banii ce-i mai aveau în Ungaria — se simte o mare lipsă de bani.

Au mai venit apoi și anii aceștia răi, când n'am avut decât tot ploi și ape mari, astfel că prin multe locuri sămănăturile au fost prăpădite cu totul. O mare parte a populațiunii duce lipsă chiar și de cele mai trebuincioase ale hrăni, — de cum să poată pune ceva la o parte.

Între astfel de împrejurări, cine nu va

trebui să recunoască, că poporul nu mai poate suportă atâtea daturi?

Cârmuitorii nostri trebuie să se îngrijească, ca monarhia noastră să trăească în bună înțelegere cu toate țările din vecinătatea ei. Iar atunci o va duce bine, chiar și dacă ar avea mai puțină armată.

Pe când, dacă va tot sgădări pe Sârbi și pe Ruși, va tot vorbi de rău pe România sau alt stat din Balcani, — de sigur că va trebui să fie tot cu ghița în sân și nu va avea nici odată armată destulă.

Și punând statul mereu dări pe oameni, aceștia devin tot mai nemulțumiți, îndeosebi când văd că izvoarele de câștig se împuținează, în loc ca ele încă să se înmulțească.

De prezent poporul nostru nu știe cum s'o mai ducă cu sărăcia și lipsa de bani, ce domnește în țară. Zilnic primim întrebări: „Cum să fac să-mi capăt pașaport? — că aș vrea să merg la America sau în România, fiindcă aici n'o mai putem duce. Am cerut pașaport la notarul, dar el zice, că nu capăt, deoarece nu-s trecut de 42 de ani!”

Poftim acum și judecați: Bietul om nu știe, cum s'o mai ducă de pe o zi pe alta, iar statul îi pregătește noi sarcini după cap.

Și tot așa va merge în statul acesta până atunci, până când nu se va schimba felul de cârmuire.

O schimbare în spre mai bine ne putem însă aștepta numai dela o altă dietă, ai cărei deputați să nu mai fie aleși cu ajutorul baionetelor și banii lui Iuda, ci pe baza votului universal, secret, egal și după comune. Niște astfel de deputați, într'adevăr aleși de popor, nu vor vota niciodată așa ușor sarcini atât de grele. Pe când deputații-mameluci ai dietei ungurești de acum, în câteva ciasuri vor da gata legea sus amintită, prin care ne va storce atâta ban din buzunar și sudoare pentru apărarea țării.

Până la sosirea vremii, când acești mameluci ai dietei vor fi măturați, trebuie să îndemnăm pe cei cinci deputați naționaliști ai nostri, ca ei să scoată mereu la iveală nedreptățile, ce se fac neamului românesc. Să ceară egală îndreptățire pe seama tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate. Iar dacă guvernării nu se cumintesc, deputații nostri să spună străinătății nedreptățile ce ni se fac, în felul cum a lucrat vrednicul deputat al nostru, dl Dr. Alexandru Vaida-Voevod, despre ceea ce scriem la alt loc al foii de azi.

Pe cealaltă parte noi încă să ne organizăm, iar atunci desigur se vor schimba lucrurile în spre mai bine pentru neamul românesc din aceasta patrie.

Dela comitetul nostru național. Membrii comitetului național sunt conchemați pe 11 Octomvrie n. la Budapesta. Comitetul va ține mai multe ședințe, luând hotărâri, atât cu privire la ținută, ce trebuie să observe deputații noștri în dietă, cât și cu privire la luptele, ce vor trebui date în afară de parlament. Cu această ocazie vor fi numite persoane, cari să lucreze mai stăruitor pentru reorganizarea partidului. Tot în aceste ședințe se va chibzui și asupra la alți pași de însemnătate politică.

Noui procese de presă. Sâmbăta trecută s'a pertractat în fața Curții cu jurați din Oradea-mare un proces de presă contra „Românului” din Arad. Acuzat a fost redactorul responsabil de mai nainte, dl *Atanasie Hălmăgean*, pentru un articol contra episcopiei maghiare gr.-cat. dela Hodorog. Apărarea a susținut-o dl *Dr. Iulian Borneas*, care a înlocuit pe dl *Dr. I. Marșieu*, avocat în Arad. Dl Borneas a ținut o frumoasă vorbire de apărare, prin care a arătat, că în articolul scris nu se zice altceva, decât se dă expresiune indignării pentru tot felul de mijloace, ce se folosesc în scopul maghiarizării. Dar de geaba! Jurații au răspuns cu: „da! e vinovat!” — iar pedeapsa a fost *trei luni închisoare și 300 coroane pedeapsă în bani*.

Tot Sâmbătă, — dupăcum scrie „Românul”, — s'a desbătut în Oradea și procesul intentat dlui învățător *Dariu Pop* pentru o corespondență publicată în „Românul”, în legătură cu o adunare a învățătorilor din Sălajiu. În corespondența susnumită se spune următoarele: La banchetul, ce s'a dat cu ocazia acelei adunări învățătoresci, s'a întâmplat, că un învățător a început în ungurește o vorbire, la care a protestat din capul locului multă lume și mai cu seamă dl *Dariu Pop*. Domniasa e un bun dascăl și un bun român. N'a umblat nici-odată cu mâța în sac, n'a căutat nici acum să scape prin mijloace nepotrivite. A spus lămurit și hotărât, în fața curții cu jurați, că la banchetele românești n'are ce căuta limba maghiară! Aceasta a fost o ținută rezolută și deamă a unui dascăl, care ar trebui să fie pildă pentru toți preținșii noștri luptători.” Jurații au trebuit să asculte cuvintele acuzatului, spuse atât de verde. Dar la urmă, — în loc să recunoască povârnișul pe care apucă și să achite pe acuzat, — l'au declarat de vinovat, iar tribunalul l'a condamnat la *patru luni închisoare de stat și 400 coroane pedeapsă în bani*.

Iar în felul acesta cugetă cârmuitorii noștri de azi, că fericesc țara aceasta!? Bată-vă amarul, dar cum vă veți jeli odată, că n'ați văzut mai departe, decât înaintea nasului!

Sfințirea episcopului gr.-cat. maghiar. Dumineca trecută s'a făcut sfințirea lui *Stefan Mikloși* de episcop al diecezei gr.-cat. maghiare de Hodorog. Sfințirea s'a făcut prin episcopii rom.-cat. *Fișer-Colbrie* din Cașovia, *Lani* cel vestit dela Oradea-mare și croatul *Drohobetki*. Serbarea s'a ținut în Hajdudorog, care e o comună de vr'o 10 mii locuitori. După sfințire s'a dat și un banchet, unde episcopul *Mikloși* a spus, că episcopia gr.-cat. maghiară a fost înființată pentru scopuri naționale, spre gloria maghiarismului. Noul episcop

se va așeza deocamdată în Dobrițin, fiindcă locul reședinței lui n'a fost încă numit de guvern.

Haram de capul lui! Așezese măcar în mijlocul pusteii Ungariei! Acolo, în miez de noapte, să-i sară patriotismul maghiar în cap, și să pornească pe cea pustă.... după credincioși cu pinteni!

Jubileul liceului din Năsăud. La 1 Octomvrie n. s'au împlinit 50 de ani, de când s'a deschis acest liceu (gimnaziu) românesc. De atunci și până astăzi o mare mulțime de tineri români și-au câștigat cunoștințele de lipsă în liceul dela Năsăud. Acest liceu a fost înființat, acum 50 de ani, cu ajutorul fondurilor grănițerilor din regimentul grănicer al II-lea dela Năsăud. Acest regiment, înființat pe timpul împărătesei Maria Terezia, s'a desființat în anul 1851. Atunci Românii grănițeri ar fi putut împărți între ei averea regimentului, după cum au făcut unii unguri grănițeri de prin alte părți ale țării. Dar vrednicii Români au hotărât, ca averile primite dela stat să nu fie împărțite, ci să rămână la olaltă administrate fiind ca avere a tuturor, din venitele cărora să se susțină vechile școli, să se înființeze altele nouă și să se deie stipendii (burse) copiilor grănițerilor. Vechiul fond numit *al proventelor* (adunat din dreptul de cârcimărit, taxe de morărit, plutărit, pădurit, pedepse în bani etc.) s'a schimbat atunci în *fond școlastic central* (din acesta s'a înființat gimnaziul); *fondul de monture* (dat de stat grănițerilor în schimbul hainelor militare, căci grănițerii serveau cu hainele lor) s'a schimbat în *fond pentru stipendii*.

Dar în curând după aceea s'au început lupte mari între grănițeri și guvernul ungar. Românii cereau adevă, ca să li se recunoască toate drepturile asupra acestor averi, precum și ale munților dinspre Bucovina și Moldova. Maghiarii nu voiau să se învoiască de loc. Atunci le-a reușit Românilor a câștiga pe partea lor pe arhiducele *Rainer* dela curtea împărătească din Viena. Acest arhiduce a primit la 1861 protectoratul (să fie ocrotitorul) Românilor, iar baronul *Kemeni*, care era conducătorul oligarhilor Maghiari contra Românilor, a rămas pe jos.

Astfel la anul 1863 se deschide gimnaziul român în Năsăud, sub direcțiunea lui *Grigore Moisil*, vicar episcopesc al Năsăudului. Tot atunci s'a hotărât, că acest gimnaziu să aibă opt clase, iar *limba de învățământ să fie pentru totdeauna cea românească*.

De atunci și până azi, în fiecare an se adună atâția fii de Român, din părțile ardelenene sau ungurene, de prin Maramurăș sau chiar din Bucovina, cari cercetează acest gimnaziu, unde, — dupăcum s'a hotărât sub patronatul arhiducelui *Rainer*, — „limba gimnaziului are să fie pentru totdeauna cea românească, ca să poată învăța carte și fii celor din urmă țărani români”.

Iată, cu câte greutate s'a putut asigura existența unei școli românești, pe care asupritorii noștri ar fi voit, ca încă înainte de înființare să o nimicească pentru totdeauna. Și nu trebuie trecut cu vederea un lucru: pentru susținerea acestui gimnaziu vrednicii noștri grănițeri și-au dat averea lor, pe care, — dacă urmau pilda unor grănițeri unguri-săcui de prin alte părți — o puteau împărți între ei.

În amintirea împlinirii celor 50 de ani dela înființarea acestui gimnaziu s'au aran-

jat frumoase serbări în 3 și 4 Octomvrie. S'a ținut slujbă dumnezeiască și parastas pentru profesorii și fondatorii răposați, apoi a avut loc o ședință festivă și o producțiune muzicală, împreună cu joc. La serbări au luat parte o mare mulțime de foști elevi ai gimnaziului (azi fruntași români prin toate părțile locuite de Români), de asemenea și mult popor din jurul Năsăudului.

Imprumutul României. Din București se vestește, că guvernul român poartă pertractări pentru a face un împrumut mai mare în străinătate. La început era vorba de vr'o 800 milioane lei, dar, — după știrile din urmă, — împrumutul nu va fi mai mare de 2—300 milioane. României i-s'au oferit bani atât din partea Francezilor cât și a Germanilor, ceea ce e o dovadă despre trecerea, pe care o are România în fața străinătății. Imprumutul se va face acolo, unde se vor da banii mai ieftini.

Statul român voește, ca cu acești bani să înceapă o seamă de lucrări în ținutul României luat dela Bulgari. De asemenea va mai întări și armata etc.

Lupta în comitate.

Adunarea comitatului Sibiiu.

Pe ziua de Luni, în 7 Octomvrie n., a fost conchemată adunarea de toamnă a comitatului Sibiiu. Deschiderea adunării s'a făcut după 9 ore și a ținut până la ora 1 după amiază, fiind un program, care a cuprins 278 de puncte. Adunarea a fost prezidată de comitele-suprem al comitatului *Walbaum*.

Dintre punctele mai de interes pentru noi Români sunt a se aminti următoarele: Rescriptul ministrului-președinte *Tisa* despre formarea noului guvern (de când a ajuns *Tisa* la guvern nu s'a ținut nici o adunare comitatensă. *Red.*), mai departe rescriptele ministrului de interne *Șandor*, ministrului de agricultură *Ghillány* și a ministrului de comerț *Harkány*, cu privire la denumirea lor.

Față de aceste rescripte, conducătorii comitatului (adevă Sași) au propus, ca adunarea să iee cu plăcere la cunoștință numirea noilor miniștri, să salute pe contele *Tisa* și să-i făgăduiască guvernului tot sprijinul.

Această propunere se poate ca să le fie pe plac concetățenilor Sași, cari sunt buni-bucuroși cu orice guvern. Nu tot așa Românilor, cari nici dela guvernul lui *Tisa* — ca și dela cele trecute — nu se pot aștepta la nici un bine. De aceea, după cetirea acestei propuneri, s'a sculat numai decât președintele clubului comitatens român din acest comitat, dl asesor *Nicolae Ivan*, care între altele a spus cam următoarele:

„Noi Românii din acest comitat nu putem primi propunerea făcută, fiindcă dela numirea noului guvern încoace, nu vedem nici o îndreptare spre mai bine. Poporul român tot așa de mășter e tratat, ca și până acum. Față de școlile noastre șoviniste arată aceeași ură, ca și mai nainte. Ba vedem, că din nou se încep și procesele de presă. În zilele trecute, redactorul responsabil al unei foi românești din loc a fost pedepsit la 8 luni închisoare și 600 coroane pedeapsă în bani. De asemenea se anunță procese de presă și contra altor ziare, între cari la Oradea mare tocmai în-

inte cu două zile a fost pedepsit redactorul responsabil dela o altă foaie românească, cu 3 luni închisoare și 300 coroane amendă. Alte procese „pentru agitație“ sunt în curgere.

Vedem, deci, că în țara noastră se măsura cu două măsuri, deși noi nu pretindem altceva, decât că să fim egal îndreptățiți cu ceilalți locuitori ai acestei țări. D-Voastră, Sașii, nu aveți motive a vă plânge, fiindcă nu sunteți nici pe departe tratați ca Români.

Noi, însă, între astfel de împrejurări, nu putem vota o propunere ca aceasta. De aceea, în numele Românilor, cari formează o mare majoritate a locuitorilor acestui comitat, fac declarația, că nu avem nici o încredere în noul guvern și nu-i votăm springinul nostru.

Punându-se la vot propunerea Sașilor — ea a fost primită cu toate voturile lor, cari, deși în comitat sunt în minoritate (mai puțin), totuși în congregație au mai multe voturi ca Români. Asta din cauză, că Sașii sunt mai bogați decât Români, prin urmare numărul viriliștilor Sași, aleși de membri în congregație, e cu mult mai mare decât al Românilor.

Trecându-se mai departe la desbaterea punctelor, puse la ordinea zilei, amintim că nouile alegeri pentru membrii în adunarea comitatului s'au fixat pe ziua de 23 Decembrie anul acesta.

Banii comitatului și ai sedriei orfanale să se depună ca și până acum astfel: câte 30 procente la Bodenkreditanstalt și Sparkassa (bănci săsești în Sibiiu), iar alte 30 procente la „Albina“, precum și la Vorschussverein și „Lumina“ câte 5 procente.

S'a discutat mult asupra unor schimbări cu privire la fondul de penziuni al funcționarilor comitatului. Pentru aceștia s'au făcut unele îmbunătățiri în cazuri de pensionare.

O discuție mai lungă s'a încins în afacerea bisericești gr.-or. din Gușteriță. În această comună biserica săsească a cerut și primit dela comună un ajutor de 30 mii coroane. Români au cerut și ei suma de 17 mii, ceea ce ar corespunde numărului sufletelelor. Sașii, însă, nu s'au învoit, fiindcă Români au primit acum vr'o 10 ani suma de 10 mii coroane, din care și-au zidit școala. Vezi Doamne, suma aceasta e acum pe vecie! În această afacere au vorbit asesorul Ivan, care a apărut interesele Românilor, preotul Sașilor din Gușteriță în numele Sașilor și referentul Bedeus, care a propus respingerea cererii Românilor, iar Sașii (cu majoritatea lor) au și primit aceasta. Români din Gușteriță vor recura însă mai departe la judecătoria administrativă, deoarece din banii, ce-i cer, ei voesc a ajuta biserica și școala, ca și Sașii, cari acum și-au asigurat existența școlii săsești fără ajutor de stat.

După aceea a mai urmat desbaterea la o seamă de socoteli de-ale comunelor, iar la ciasurile 1 s'a închis adunarea.

Alegerile pentru congregație în comitatul Aradului.

Săptămâna trecută am scris despre decursul adunării de toamnă a comitatului Arad, unde Români duc o inimoasă luptă politică cu Ungurii atotputernici. În acest comitat se vor face noui alegeri de membri pentru adunarea comitatului. Alegerile vor avea loc în 21 Octombrie stil nou 1913.

Pentru buna reușită a candidaților români și pentru conducerea alegerilor comitatense s'a ales un comitet, care în ședința dela 4 Octombrie s'a constituit astfel: Președinte: Dr. Stefan C. Pop, deputat dietal și avocat în Arad. Membri: Vasile Gol-diș, Sava Raicu, Dr. Iustin Marșieu, Dr. Cornel Iancu, Dr. Ioan Nemet, Dr. Sever Ispravnic, Dr. Romul Veliciu, Dr. George Crișan și Dr. Alexandru Stoinescu. Acest comitet a dat către frații români din comitatul Aradului următorul apel, pe care îl publicăm și noi cu considerare la cetitorii foii noastre din acele părți, precum și având în vedere frumoasele indemnuri și cuvinte de îmbărbătare, ce se spun aci după cum urmează:

Lupta pentru existența națională a neamului românesc din Ungaria și Ardeal se întefeste mereu. Guvernanții dușmani neamului nostru, îngroziți de apropierea ceasului dreptății, ce trebuie să vină, în orbirea lor cred, că vor putea slei puterile noastre de viață înmulțind loviturile asupra școlii românești, asupra bisericii românești, călcând în picioare toate drepturile noastre naționale și încercând sărăcirea poporului nostru prin neglijarea desăvârșită a intereselor sale materiale și prin încărcarea lui cu poveri, pe cari nu le mai poate purta.

Lumea întreagă stă uimită în fața nelegiuirilor, prin cari în veacul al douăzeci-lea se asuprește un neam de 4 milioane de oameni, iar frații noștri de pretutindeni privesc suferințele noastre cu inima înclăștată de durere.

Nedreptățirea a atins marginea, peste care n'o putem lăsa să treacă fără a ne da de bunăvoie pierzării. A sosit vremea să opunem toate puterile noastre fărădelegilor dușmani și să arătăm înalților cărmuitori ai acestei monarhii, ca și tuturor acelor, cari au interes pentru pacea Europei, că nu mai putem suferi nelegiuirea ce ni se face, ci cerem dreptul nostru, hotărâți fiind a-l lua cu orice preț.

Lupta mare, lupta cu armele legii, se va începe în curând și de toiu ei vor răsună munții și plaiurile, văile și întinsurile românești. Și nu va cunoaște neamul nostru odihnă, până nu-și va vedea asigurat dreptul la existența sa națională în țara aceasta, pe care noi, ca și moși-strămoșii noștri, o apărăm cu sângele nostru și o susținem cu sudoarea muncii noastre. Vrem dreptatea și suntem hotărâți să luptăm pentru ea până la moarte.

În lupta aceasta, grea și mare, bravi Români din comitatul Aradului vor merge în frunte. Fala neamului a fost purtarea românească a fraților noștri din acest comitat și șoaptele mormintelor, în cari zac marii noștri înaintași, ne cheamă la sfânta noastră datorie de a porni lupta națională aici, unde de atâtea-ori a fost înălțat cu glorie steagul dorințelor naționale ale poporului românesc din Ungaria și Ardeal.

Dela Vădas până la Semlac și din Hăl-magiu până la Șimand va trebui să sune goarna luptelor viteze și nici un fiu sănătos al neamului nostru din acestea văi și întinsuri nu va lipsi dela locul lui de onoare ce-l așteaptă în rândul bravilor luptători pentru moșie, lege și neam.

În fața fărădelegilor păgâne, ce se săvârșesc tot mai cu urgie împotriva neamului, iată, ca prin minune, a fugit din mijlocul nostru cel mai mare dușman al nea-

murilor, zavistia și ura și neînțelegerea, ci reinchegați în iubire și împăcați în sufletele noastre unii împotriva altora, toți fruntașii români ai acestui comitat și-au dat mâna frățește gata să între cu gândul curat, în lupta ce ne așteaptă.

Abia câteva zile ne mai despart de alegerea mai multor zeci de reprezentanți ai noștri în adunarea comitatului Arad, și ne-am hotărât ca prilejul acesta să-l folosim spre a arăta fraților noștri Români și tuturor dușmanilor noștri, că Români din comitatul Aradului sunt uniți în cugete și în simțiri și sunt hotărâți să poarte scumpul lor steag național la isbândă neîmpedecați de toate furtunile luptei.

La lupta aceasta sună chemarea noastră către voi, iubiți frați Români din comitatul Aradului.

Unde va fi oare trădătorul, care în aceste zile sfințite prin înălțarea sufletească a întreg neamului românesc, va cuteză în spurcăciunea inimei sale a sluji potrivnicilor? Prin mulțimea istovitoare a suferințelor sale și-a ispășit neamul nostru toate păcatele și avem nădejdea în Dumnezeu, că de acum înainte nu se vor mai arăta în mijlocul nostru hădoasele făpturi de vânzători, uneltele cumpărate ale călailor noștri. Ascunde-ți-vă, voi, cei ticăloși și slugarnici, că a răsărit soarele nădejilor românești și razele acestui soare vor topi ceara minciunei de pe fețele voastre spurcate. Nu vom mai avea nici o cruțare pentru voi, că sunteți mai răi, decât toate li-gchioanele vrășmașilor de alte neamuri.

Una vrem să fie neamul românesc de aci încolo și unitatea aceasta vrem să fie consacrată înainte de toate aci în comitatul românesc al Aradului, care cu vitejie a mers și până aci în fruntea cetelor naționale luptând.

E dreptă cauza noastră și dacă noi nu o vom părăsi, cu noi va fi și Dumnezeu.

Arad, 4 Octombrie n. 1913.

Comitetul clubului comitatens român din comitatul Aradului.

„Jos Austria perfidă!“

Sub acest titlu marea revistă austriacă „Oesterreichische Rundschau“ din Viena, a publicat în fruntea numărului din urmă un studiu politic mai lung asupra Românilor din Ungaria. Acest studiu e scris de înflăcăratul nostru luptător, dl **Dr. Alexandru Vaida-Voevod**, deputat în dieta ungară.

Dl deputat Vaida face un istoric al tuturor nedreptăților și persecuțiilor, ce-au suferit Români din Ungaria în decursul timpului. Dl Vaida spune și aceea, cum e de a se înțelege, că la București, când cu mobilizarea, s'a strigat „Jos Austria perfidă!“ (necredincioasă).

Acest articol va lămurii, de sigur, pe foarte mulți Nemți și alți străini, asupra stărilor dela noi. *Sfintei cauze românești numai bine pot aduce publicarea de articoli ca acesta în foile străine.* Să sperăm, că azi-mâne se va afla vr'un alt fruntaș politic de-ai noștri, care să scrie în limba franceză, și iarăși altul englezește etc.

Pentru a vedea și cetitorii foii noastre, cât de frumos a descris dl deputat Vaida toate întâmplările din țara noastră — dăm și noi în cele următoare, pe scurt, o parte din cele spuse în susnumita revistă austriacă. Dl Vaida zice:

În ziua de 6 Iulie anul acesta o mulțime grozavă de oameni umblă pe străzile orașului București. Poporul cere războiul. Se auziau strigăte de: „Jos cu Bulgaria!”, „voim războiul!” Dar se auziau și strigătele dese și pătimase de „**Jos Austria perfidă!**” (adecă cu două fețe, necredincioasă). Această strigare a patimei poporului român a pus pe gânduri și a mirat pe Vieni.

Înțelesul acestor vorbe trebuie însă tălmăcit altcum. Chiar și gazete mari străine, de pildă din Anglia, Italia, Germania, Franța, când scriu despre Austria înțeleg și pe Ungaria. Nu trebuie să se mire deci nimeni, dacă în România se întâmplă același lucru, fie când se scrie asupra monarhiei noastre sau când se vorbește despre ea. Mulțimea poporului a strigat — ce-i drept — pe străzile Bucureștilor „*Jos Austria!*”, dar aînțeles și simțit „*Jos Ungaria!*” Căci pentru Austria, pe care o țin în România una cu Viena, au Românii din regat cea mai mare dragoste. În aceeași măsură se vorbește însă rău de Maghiari și de Ungaria.

Voiu arăta în următoarele, cari sunt faptele de căpetenie, pentru cari s'a format în România dușmănia de a striga „*Jos Austria!*”. Din cele spuse mai jos se va vedea, că acest strigăt n'a sunat Austriei, ci Ungariei, și că nu Austria, ci Maghiarii sunt vinovații.

E încă în amintirea tuturor, de când Românii s'au dus cu **Memorandul la Împăratul**. Ungurii s'au pus contra, astfel că Împăratul n'a primit deputația Românilor. Numai Lueger și cu partizanii lui au primit cu căldură pe Români și au aranjat un banchet în onoarea lor. De atunci dragostea Românilor pentru Lueger, care mai târziu a ajuns primarul Vienei, crește mereu.

În anul 1906 primarul Vienei, **Lueger**, s'a hotărât ca să meargă la București, unde să viziteze expoziția și pe Regele Carol din prilejul jubileului de 40 ani de domnie. Maghiarii s'au pus contra acestei vizite, dar n'au ajuns la nimic, fiindcă Lueger tot a mers la București.

Mai târziu Moștenitorul nostru de Tron, **Francisc Ferdinand** dimpreună cu soția sa, au mers să viziteze pe Regele Carol la Sinaia. Poporul român plănuise a eși înaintea viitorului său rege pe la toate gărilile, pe unde avea să treacă. Dar inteligența română a fost împedecată și îndesuită prin salele de așteptare ale gărilor, iar poporul a fost mânat acasă cu paturile puștilor de către jandarmii maghiari.

Românii ungureni duși în România au format însă pe peronul gării din Sinaia un mândru spalir (rânduri frumoase pe de lături), dând astfel expresiune dragostei lor față de viitorul lor rege. Gazetele ungurești erau năcăjite grozav pentru acest lucru, îndeosebi fiindcă Românii ardeleni primise pe moștenitorul de tron cu imnul „Gott erhalte” (Doamne ține și protege). Gazetele din România au publicat articli călduroși la adresa casei habsburgice (casa domnitoare) din Viena.

Acestea au fost semne de iubire și dragoste din partea României față de Austria. Bărbații conducători ai României vedeau, că cercurile politice ale Austriei să străduiesc a întreține legături bune cu România. Dar în același timp, se observă, că oligarhia maghiară încearcă tot mai mult a împedeca stările bune dintre Români și casa domnitoare. Între astfel de împrejurări Românii din Regat au ajuns la cre-

dința, că guvernele oligarhe maghiare nu se vor învoi niciodată la îmbunătățirea stărilor Românilor din Ungaria.

Ba în decursul timpului s'a văzut cum planul cu maghiarizarea ia întinderi tot mai mari. Încă sub cărmuirea lui Banfi s'a început maghiarizarea cu **kişdedovurile** (școalele pentru copii sub 6 ani). S'a făcut apoi în curând **legea școlară a lui Aponi**, în urma căreia acum an de an școalele noastre românești se închid cu sutele, iar în locul lor se înființează — din partea statului — școale maghiare în comune curat românești. A urmat apoi ideea cu înființarea unei **episcopii gr.-cat. maghiare**. Peste 70 comune au fost simplu luate dela mitropolia gr.-cat. română și date celei maghiare dela Hodorog. **Noua lege electorală** a fost astfel ticluită, ca deputații români să poată intra cât mai puțini în dietă.

De prezent cele 3 și jumătate milioane Români au **cinci deputați** în dieta din Budapesta. Dar și alegerea acestora a costat viața a 10 alegători români, cari au fost împușcați de către jandarmii maghiari.

Legea de naționalități dela 1868 spune între altele: Statul e dator să înființeze și susțină în părțile țării locuite de naționalități nemaghiare școli populare și secundare (gimnazii) în limba poporului. În aceste ținuturi sunt a se numi judecători și alți funcționari de stat dintre fii naționalităților din partea locului. Și numai dacă nu s'ar afla destui de aceștia, — atunci se vor putea numi alți străini, dar aceștia trebuie să cunoască în graiu și scris limba poporului. Ordinele administrațiunii, precum și sentințele judecătorești au să fie împărțite partidelor în limba lor. Limba de pertractare are să fie limba naționalității ținutului acela etc. etc.

Dar legea aceasta nu s'a ținut niciodată. Toate guvernele maghiare, dela 1868 încoace, s'au întrecut unele pe altele, care se aducă mai multe noi ordinațiuni ministeriale sau legi nouă, prin cari să nimească cu totul hotărârile din „legea pentru egala îndreptățire a naționalităților.”

Astăzi **nu putem să ne ridicăm școli românești secundare** (gimnazii) nici chiar cu banii nostri; ba gimnaziul din Beiuș, — înființat și susținut din fundațiuni românești, — a fost acum maghiarizat prin ordinațiuni ministeriale. Românii nu sunt aplicați (numiți) ca funcționari (slujbași) de stat. În administrație și la judecătoria partidele românești sunt ascultate prin tălmăciu.

În comitatele românești mor cu mult mai mulți copii ca în alte comitate. Cu toate acestea medici români nu sunt numiți în serviciul comitatelor, în schimb însă cu atât mai mulți maghiari și maghiaroni, cari nu se pot înțelege cu bolnavii, deoarece nu știu limba românească. Ba sunt ținuturi locuite de Români, unde peste tot nu e medic. Sunt doar „fără de aceasta prea mulți Români în Ungaria!”

Ca și anul trecut, astfel și acum Ardealul a fost greu încercat de **inundări, grindină și ruperi de nori**. Guvernul s'a grăbit să sară în ajutorul ținuturilor maghiare. Insuși Maiestatea Sa, ca și anul trecut, a fost invitat să cinstească o sumă mai mare pentru Săcuii din comitatul Muraș-Turda. În ținuturile românești populațiunea stă în preajma foametei din cauza nimicirii recoltelor. Aici însă guvernul nu poate face nimic. Lipsesc mijloacele. La un

budget al statului (venitele statului) de aproape două miliarde (un miliard are 1000 de mii)!! Poporul vrea să emigreze (să plece) cu totul, pentru a-și câștiga pâinea de toate zilele. Administrația deneagă (nu dă) însă liberarea pașapoartelor. — Iată cum se cultivă în populațiunea română din Ungaria „dragostea față de patria maghiară!”

Guvernul ungar se pricepe însă cum se pună la cale pe deoparte stărpirea Românilor, iar pe cealaltă înființarea de **colonii maghiare** în ținuturi curat românești. Spre acest scop statul are mijloace. „Duceți-vă în România, dacă nu vă place aici!” se rostește notarul comunal maghiar către țaranul român, când acesta se plânge, că pe el statul îl tratează mai mașter ca pe alți cetățeni. „Mincinoși, trădători, duceți-vă în România” țipă deputații maghiari, când deputații români protestează în camera țării în contra persecutării Românilor.

Maghiarii din Ardeal sunt susținuți din săculețul statului. Orașele primesc dela stat ajutoare și sunt pline de funcționari maghiari aduși din Ungaria, cărora le stă aici la îndemână o slujbă ca răsplată patriotică. Industriașul mic, dacă e maghiar, primește din banii statului mașinile și uneltele, de care are lipsă. Țăranul primește dela stat în cinste sămințe, ouă de gălile de soiu bun etc., — de sine înțeles numai dacă e Maghiar. Mult, ce-i drept, nu ajută aceasta maghiarizării, căci un popor, hrănit din ajutoare de stat, poate cel mult să se molească și să se facă urât în afară, dar nu se poate cine știe cum întări.

Vechile colori ale țării Ardealului roșu-galben-albastru, cari sunt în același timp și colorile României și ale capitalei Budapesta, sunt motivele de căpetenie ale țăsăturilor și cusăturilor țăranelor noastre. Fără de aceste colori portul țăranului român nu se poate închipui. Dar ce se întâmplă? Țăranele române nu pot folosi învălitoarele și covoarele lor spre a-și înfrumșa casa, de pildă la primirea unui preot, la venirea deputatului lor sau altă serbare. Numai decât sar jandarmii, zicând că e demonstrație „cu colorile unui stat străin”. S'a întâmplat, că la fete, când au eșit din biserică, le-au despletit și le-au luat pantlicile tricolore din păr, de asemenea și brănele tricolore. Astfel de fapte au făcut jandarmii prin unele părți și în zilele de târg săptămânal, năcăjind pe țăranele noastre (de pildă la Alba-Iulia, Blaj, Șard etc.).

Avram Iancu este acela, care în 1848 înălțase cu credință și vitejie steagurile Habsburgilor (casa domnitoare). Lui însă nu ne este iertat a-i ridica un monument pe mormânt, iar guvernul ungar se îngrijește, ca jandarmii să alunge dela mormântul său pe pelerinii pioși (ceice merg să-l vadă). Dar să nu ne prindă mirarea! Căci Iancu a fost un „trădător de patrie”, care a condus la moarte vitejească 40 mii de Români în contra „națiunii maghiare” și pentru „Împăratul”.

Sărbătorile Românilor, chiar și Paștile, Crăciunul etc. nu sunt luate în seamă de autorități, ci se pun pertractări judecătorești în zilele de sărbători românești.

În **armată** încă s'au deschis cai pentru maghiarizare. Se știe adecă, că fostul ministru de războiu Pitreich, a încuviințat, dacă la un regiment sunt dintre soldați 20

procente (20 din fiecare sută) Maghiari, atunci limba regimentului poate fi cea maghiară. Ce-i drept nici un soldat nu poate fi maghiarizat, dar cu atât mai mult șicanat.

Guvernul maghiar **îngreunează aprobarea de statute** pentru societăți românești de binefacere, economice, de cântări, de femei etc. Reuniunilor înființate li-se îngreunează starea prin fel de fel de șicane. Reuniunile noastre culturale mai de seamă și gimnaziile noastre au fost înființate pe timpul absolutismului austriac (adecă înainte de anul 1868).

Gazetele românești în Ungaria au ajuns stări grozave. La peste 200 de mii de coroane se urcă pedepsele în bani și peste 100 ani trece suma pedepselor de închisoare, date gazetărilor români de către tribunalele maghiare în cei din urmă 20 de ani.

Ministrul Hieronimi desființase pe vremuri partidul național român, zicând că în țara aceasta este numai o singură „națiune”, cea maghiară, și de aceea nu poate să existe un partid românesc. Românii au stat multă vreme în pasivitate (adecă nu alegeau și nu trimiteau deputați în dietă). Din cauza asta li se aruncă mereu, că ei nu vreau să recunoască statul acesta, de care ar vrea să se desfacă. Când în anul 1906 am trimis în dietă — cu jertfe și lupte mari — 15 deputați români, cele mai domoale inzulte, ce ni se aruncau în față în decursul vorbirilor noastre, erau: „Mișel!” „Trădător de patrie!” „Mizerabil!” „Scuipați-l!” „Cărați-vă în România, dacă nu vă place aici!” „Slugile Vienei!” „La furci cu voi!” etc. — Khuen și cu Tisa s'au îngrijit apoi, ca în anul 1910 să reușească numai 5 deputați români.

(Sfârșitul articolului va urma în numărul viitor).

„Impăcarea” Românilor cu Maghiarii.

În afacerea cu „împăcarea” noi ne-am spus părerea în numărul trecut al foii noastre. În decursul săptămânei acesteia nu s'au ivit nimic lucruri nouă, decât numai atâta, că organul oficios al partidului național „Românul” dela Arad, în mai multe rânduri a spus, că de tratative (consfătuiri) de pace între partidul național și Tisa nu poate fi nici vorbă.

Pe de altă parte cele scrise în „Telegraful Român” dela 2 Octomvrie, sub titlul „Contele Tisa și Românii” (articolăș reprodus și de noi în numărul trecut al foii), au fost condamnate de toate foile partidului național.

Ba „Românul” scrie în legătură cu cele publicate în „Telegraf”, că: „a încercă, sau fie și numai a speră o înțelegere cu perfidul și rabiatal șovinist contele Ștefan Tisa, câtă vreme el nu poate și nici n'a amintit, că ar dori să se lase de gândul hain de-a ne strivi deplin ca națiune, — e o mare crimă națională!”

Față de aceste învinuiri, ce i-s'au adus „Telegrafului Român”, pentru felul cum tot scrie în afacerea cu „împăcarea”, organul susnumit n'a răspuns nimic mai lămurit. Ci a publicat în N-rul 99 dela 7 Octomvrie n., un articol la loc de frunte, sub titlul „Răgaz și paciență” (adecă „Răgaz și răbdare”). Intreg articolul acesta nu lămurește însă nimic, ci mereu toacă: „ră-

gaz și paciență” și apoi „paciență și răgaz”. Mereu se spune, tot al doilea rând, că încă n'a sosit vremea noastră, trebuie să mai așteptăm, să tăcem, să răbdăm...

Dar bine până când să tot așteptăm? Iar când ne vom fi săturat de așteptat, ce-o să vină? — Poate moartea!? sau ce?

O interesantă caracteristică îi face „Telegrafului Român” un tânăr preot din părțile mărginașe, care, în „Românul” dela 8 Octomvrie n., scrie între altele următoarele: „Credința mea este și va rămâne, că trebuie să facem ceva, ca să nu ni se mai bată „Telegraful” din Sibiiu, ori să ni se bată mai puțin, că bate rău, bate de ne întunecă. Credința mea e, că „Telegraful Român” ar trebui să fie redus la pagina ultimă, draga noastră pagină a „concurseilor”. Atât și nimic mai mult. Aceasta cel puțin până când se vor mai schimba vremurile și oamenii. Cred, că a sosit vremea să o mai slăbim cu considerația. Canoanele nu ne pot opri să privim fără nici o vorbă cum umblă cineva să ne dea pe mâinile lui Tisa.”

Dupăcum spunem însă la alt loc al foii de azi, pe Sâmbătă, în 11 Octomvrie n., se întrunește în Budapesta comitetul partidului național. Și avem nădejde, că în ședințele comitetului se vor lămurii lucrurile, astfel că în curând vom auzi *glasul comitetului nostru național*.

Vremurile, prin cari trecem, sunt de așa, încât un popor ca al nostru nu poate să stee cu mâinile în sân, cugetându-se la „răgaz și paciență”, ci trebuie să dea semne de viață și să pretindă ceea ce n'are. Fiindcă, cine nu pretinde, — chiar în politică, — nu ajunge la nimic în veci vecilor.

De aceea așteptăm glasul celor din fruntea partidului național român! Așteptăm întocmirea unui plan de luptă, — care apoi să se și înceapă îndată, — de jos până sus și de sus până jos!

Guvernul se teme!

De aceea ministrul de interne a dat o nouă ordinațiune, prin care se restrânge dreptul de întrunire.

Asupritorii nostri de azi se tem de câte toate în țara aceasta. Odată strigă (ca la Cluj!), că Românii azi-mâne vor fi cumpărat (pagubă numai că nu pot!) toate moșiile nemeșilor-trântori scăpătați și înglobați în datorii. Altădată strigă, că noi privim tot afară din țară, peste graniță (deci sai procurorule!) Și iarăș altădată strigă tot după procuror, fiindcă o foaie oarecare de-ale noastre a desvelit în toată goliciunea lui vr'un rău, ce ne fac nouă șovinistii guvernanti!

În timpul din urmă se pare, că guvernul ar avea teamă, cumcă Românii, — în urma atâtor asupriri ce trebuie să suferim, — vor porni o mișcare mai mare prin ținerea de adunări populare mai mici și mai mari.

Tot asemenea se poate întâmpla și în sânul partidelor opoziționale maghiare (adecă partidele maghiare contrare guvernului). Acestea încă se pregătesc a porni o luptă mai întetită contra guvernului.

Pentru a înăbuși însă orice pornire, fie din partea naționalităților sau a partidelor opoziționale maghiare, ministrul de interne a dat o nouă ordinațiune asupra *dreptului de întrunire* și a *dreptului de vot*.

În ordinațiunea asupra dreptului de întrunire se zice, între altele, următoarele:

1. Adunări publice pot fi ținute numai dacă ele au fost înștiințate cu 48 de ceasuri înainte, în scris, de către patru cetățeni ungari de încredere și au fost lăsate de forul competent (oficiul unde s'au înștiințat).

2. Poliția ia la cunoștință înștiințarea, când ținta adunării nu e contra legii și când liniștea și ordinea publică nu se pare amenințată. În caz contrar poliția e datoră să oprească ținerea adunării.

3. Aranjierii adunării sunt responsabili pentru susținerea ordinei și împedecarea ori cărei „agitații” în contra constituției, legilor de azi și a ordinei publice.

4. Reprezentantul poliției poate disolva (închide) chiar și cu puterea armelor o adunare, dacă în urma unei provocări de-a nu se face „agitație” în contra legii sau de a nu turbura liniștea publică, nu se dă ascultare.

Ceice vor călca cele spuse în ordinațiunea aceasta — care cuprinde o sumedenie de paragrafi — vor fi pedepsiți cu închisoare până la 15 zile și pedeapsă în bani până la 200 de coroane.

A doua ordinațiune e cu privire la *dreptul de vot* și cuprinde amănunte asupra urmării celorce ar falsifica listele electorale, împedecarea la votare, și alte abuzuri, ce se fac la alegeri.

Stând și cugetând asupra țantei acestor ordinațiuni, — îndeosebi asupra celei cu privire la dreptul de întrunire, — trebuie să ne întrebăm: Bine, dar ce-o fi vrând guvernul cu măsuri de-acestea, cari în prima linie sunt îndreptate contra naționalităților nemaghiare? Desigur, că să bage frică în noi! Numai cât, așa credem cu siguranță, că se înșală amar!

De aceea comitetul partidului nostru național să pună la cale ținerea de mai multe adunări populare, dar întru cât se poate în una și aceeași zi în diferite părți.

În aceste adunări poporul român va dovedi, că el știe păstră liniștea, dacă e lăsat în pace. Ba ne vine a crede, că cârmuitorii nostri nu se vor lăsa cu totul orbiți de patimă, ca să ne împedecă orice răsufare, fiindcă asta la *rău și mai mare* ar duce...

Doar nu poate fi om în lume, care să gândească, că noi suntem buni numai de-a da cătane și dări grele, după cum se scrie în fruntea foii de azi. Iar când e vorba de-a vorbi și noi ceva, atunci vine oare-care șovinist și ne oprește.

Vrem să ne întrunim în adunări, unde să ascultăm glasul celor din fruntea partidului nostru! Vrem să le spunem cârmuitorilor nostri, că pe lângă *datorințele față de stat* avem și *drepturi în stat*, altcum e rău nu numai pentru noi, ci și pentru ei!

Vrem să știm pentru ce suntem noi atât de mașter tratați?

Aviz.

Din lipsă de loc am trebuit să întreprupem pe scurt timp publicarea romanului „Cu paloșul”, care de altcum e aproape pe sfârșite și a cărui publicare o vom începe iarăș în curând.

Ministrul Jancovich în Blaj.

Dupăcum am spus în numărul trecut al foii noastre, ministrul de culte Jankovich, dela Sibiu a plecat la Blaj, unde în 2 Octomvrie a vizitat școalele noastre de acolo; apoi la amezi a luat masă la Mitropolitul Mihali, iar seara a plecat cu trenul spre Budapesta. Despre decursul petrecerii în Blaj, dăm următoarele amănunte:

Ministrul de culte Jankovich a sosit la Blaj Mercuri seara, în 1 Octomvrie n., rămânând peste noapte la Mitropolitul Mihali. Joi dimineața a început vizitațiunea școalelor. Le-a luat pe toate de rând, începând cu gimnaziul, unde a ascultat prelegerile în mai multe clase, punând chiar și însuși întrebări. S'a interesat mai mult de limba maghiară și germană. După aceea a vizitat preparandia (pedagogia, unde învață ceice se fac învățători), internatul de băieți, catedrala și seminarul teologic, apoi a mers la școala de fete și internatul preparandial.

La 12 ore ministrul a primit vizitele oficiale, cu care ocazie Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Mihali a ținut o vorbire mai lungă, în care a arătat munca, ce se depune în acest orașel pentru ridicarea în cultură a poporului român.

Dl ministru a mulțumit apoi, — dupăcum scrie „Unirea“, — arătându-și deplina mulțumire pentru celece a văzut aci. Totodată a făgăduit, că cunoscând acum stările din cele văzute în persoană, va sprijini după putință năzuințele noastre culturale cu toate mijloacele. — Ei, o să vedem, cât de mult va ține minte de cele spuse!

La 1 cias a fost masă festivă, dată de Mitropolitul Mihali, unde au luat parte mai multe zeci de persoane fruntașe din Blaj și câteva chiar și din jur. În decursul vorbirii, pe care a ținut-o Exelența Sa Mitropolitul, a adus vorba și asupra împrejurării, că: n'a venit cumva dl ministru și cu alte gânduri printre Români? Ministrul a răspuns, că a venit personal să se convingă asupra stărilor de lucruri, pe cari e chemat a le conduce după dreptate. „Căci mi-am pus în gând, ca să servesc cultura (adecă biserica și școala) cu toate puterile mele fără deosebire de confesiune sau de naționalitate“.

Acestea sunt cuvinte foarte frumoase, numai răul e, că nu se ține nimenea de ele! Au mai fost ei ministri, cari la anumite prilejuri ne-au măgulit cu vorbe dulci, iar după aceea ne-au fript sdravăn! De pildă Hieronimi, înainte de a declara de desființat partidul național, încă a făcut o călătorie pe la noi, și nu vorbea aproape nimic, ca și Jankovich. Iar când s'a întors acasă a început cu ordinațiunile draconice. În fine vom vedea în curând ce va începe și Jankovich și întru cât a fost de sincer sau fals la vorbă acum.

Un moment plăcut a fost, însă, în decursul prânzului, vorbirea pe care a ținut-o Ilustrisimul Domn prepozit Moldovan. Domniasa a vorbit românește, „ca dl ministru să aibă ocaziune a auzi și sunetele dulci ale limbii noastre românești“. A vorbit despre suferințele, munca și trăinicia poporului român.

Serbările „Asociațiunii“ la Orăștie.

Sedința de Luni după amezi,
15 Septemvrie n.

Înainte de deschiderea ședinței s'au ținut cele două conferințe anunțate. Dl Dr. Radu, profesor în Brad, a vorbit despre „Răspândirea științelor la Românii din Ungaria și Transilvania“, iar dl Dr. S. Dragomir, profesor în Sibiu, a arătat în cuvinte frumoase Istoricul Românilor orășteni ca locuitori pe fundul regiu. Amândouă conferințele au fost bine primite, mai cu seamă cele spuse de dl Dragomir au fost ascultate cu un deosebit interes.

Deschizându-se ședința, dl Oct. Sglimbea raportează, în numele comisiei pentru înscrierea de membri noi, că s'a ajuns la un rezultat foarte îmbucurător: s'au înscris 25 membri pe viață, 144 membri ordinari și un mare număr de membri ajutători (cu 2 cor.) Cu totul s'a încasat suma de 7197 coroane, la ceeace nu se așteptă nimenea.

Tot dl Sglimbea mai raportează, că d-șoarele au vândut flori de 299 cor., care sumă voesc să o dea, ca să formeze temelia unui fond pentru ridicarea unui monument lui Aurel Vlaicu. Propunerea se primește.

Urmează alegerea noului comitet central al „Asociației“. La propunerea dlui protopop Teculescu, raportorul comisiei de candidare, se realege vechiul comitet, care se compune din domnii: Andreiu Bârseanu, președinte, Dr. Vasile Suci, vicepreședinte, membri în comitet: Dr. Il. Pușcariu, P. Cosma, N. Ivan, Dr. N. Bălan, Oct. Goga, Dr. I. Lupaș, Dr. O. Rusu, Nic. Togan, I. Negruțiu, G. Precup, I. Agârbiceanu, Oct. Tăslăuanu, iar suplenți: Dr. V. Bologa, Dr. E. Beu, Dr. L. Borcia, Dr. I. Rațiu, A. Bunea și R. Simu.

Vorbesc apoi dl președinte Bârseanu și dl vicepreședinte Suci, cari mulțumesc adunării pentru încredere și declară, că vor munci tot mai stăruitor și de acum înainte.

Se cetește invitarea Năsăudenilor, ca adunarea viitoare să se țină la Năsăud, ceeace se primește.

În fine ia cuvântul dl Dr. Aurel Vlad, care prin cuvinte bine simțite și spuse dela inimă, scoate la iveală rostul însemnat al „Asociației“ și mulțumește dlui președinte pentru bunul tact, cu care a condus ședințele adunării. La urmă vorbitorul accentuează din nou, ca toți Românii să-și facă datorința față de „Asociație“, pe care să o sprijinească atât materialicește cât și moralicește.

Cu acestea s'au încheiat desbaterile adunării, iar seara s'a mai dat odată concertul, ce avuse loc Duminecă seara.

O scrisoare

a tatălui lui Aurel Vlaicu.

Indureratul Dumitru Vlaicu, tatăl marelui nostru aviator, a trimis gazetelor din România, înainte de a părăsi țara, următoarea scrisoare:

„Înainte de a pleca de pe pământul țării țin să-mi fac cea din urmă datorie:

„Cu adâncă smerenie îmi plec inima și fruntea mea bătrână la treptele înaltului Tron românesc, pentru înalta bunăvoință arătată fiului meu Aurel dela început și pentru marea cinste ce i s'a dat după

moarte cu medalia „Virtutea militară“ prin care a fost ales în rândul eroilor.

„Mulțumesc apoi tuturor sufletelor bune, cari l-au iubit cât a fost în viață și cari mi-au stat aproape și au plâns împreună cu mine până l-am petrecut în localul de veci. Mulțumesc tuturor prietenilor, tuturor cunoscuților și necunoscuților, cari cu dragostea ce mi-au arătat-o și cu sincera lor jale mi-au mai alinat negrăita mea durere și mulțumesc întregii lumi care a vărsat o lacrimă pentru cel care s'a dus dintre noi.

„În jalea nemărginită a mulțimei am văzut mare dragoste pentru fiul meu; dragostea asta o voi duce cu mine — atât mi-a mai rămas pe lume — și amintirea ei o voi păstra până mă va îngădui Dumnezeu și pe mine.

„Mă despart cu profundă recunoștință de pământul sfânt pe deasupra căruia fiul meu mi-a cinstit numele și pe care el însuși l'a cinstit prin iubirea lui, prin munca lui și prin moartea lui amară. Mă închin în fața Țării în care mi-am lăsat tot ce-am avut pe lume.

„Dumnezeu a voit așa! Omul, chiar părinte fiind nu poate decât să se plece în fața Celui de sus.

„Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului bine cuvântat.“

Dumitru Vlaicu.

Știri politice din străinătate

Luptele dintre Albanezi și Sârbi se par a fi pe sfârșite, deoarece Albanezii, — dupăce Serbia a mobilizat armata din nou, — n'au mai putut ține piept în toate luptele. Trupele sârbești au fost început atacul asupra Albanezilor peste tot locul, dintre cari au căzut foarte mulți. Armata cea mai mare a Sârbilor s'a adunat în jurul orașului Prizrend. Starea Albanezilor e grea, fiindcă se poate întâmpla ușor, ca să fie încunjurați cu totul de Sârbi. Aci sunt vr'o 50 mii de Albanezi sub conducerea căpeteniei lor Boljetinaț, care de altcum ar fi bolnav.

(Chipul nostru de azi ne arată momentul, când o fată albaneză e prinsă de soldații sârbi. Ea era pe granița dintre Serbia și Albania, unde făcea slujbă de spion. Deși între soldații sârbi înarmați, fata tot mai crede să scape, mai cu seamă, că aude cum în urmă aleargă Albanezii, ca să-i vină în ajutor. Dar aceștia n'au mai putut să-i ajute, iar spioana a fost dusă la răcoare în temniță, unde o așteaptă pedeapsa din partea Sârbilor.)

Temere de războiu între Turcia și Grecia. În numărul trecut al foii am spus, că Turcia și cu Bulgaria au ajuns la pace, ba s'a subscris și contractul, prin care se declară de învoite cu pacea făcută. Nu tot așa stau lucrurile între Turcia și Grecia. Și anume din motivul următor: Turcia ar vrea să mai scoată ce poate dela Greci, sau cu alte cuvinte să nu-i dea prea mult, chiar acum când contra Greciei sunt și Bulgarii. (Se pare, că la încheierea păcii între Turcia și Bulgaria, aceste țări au ajuns la o înțelegere oarecare). Grecii zic, că ei nu pot încheia pace, dacă nu le dau Insulele Egeice, iar Turcia nu se învoeste, ba ar vrea să-i mai iee înapoi și Salonicul sau Cavala.

De aici neînțelegerea, din care cauză poate că s'ar fi și luat la luptă, dar atât

Turcia cât și Grecia sunt lipsite de bani, fără de cari nu se poate purta un războiu, iar Francezii le-au spus în zilele trecute, că ei nu le mai dau bani, până când nu se face pace în Balcani. Ce va mai urmă nu se știe sigur acum, decât că, atât Turcia cât și Grecia, apoi Serbia, ba în parte și Bulgaria își țin o mare parte a armatelor încă tot gata de războiu.

Intre astfel de împrejurări, lumea politică a Europei și-a îndreptat din nou privirea asupra **României**, care a pus odată capăt războiului. Despre gândurile Turciei de-a sări asupra Greciei (poate cu ajutorul Bulgariei) a fost înștiințat și guvernul român din partea Greciei și a Serbiei. Iar România a și făcut pașii de lipsă, întrebând la Sofia (Bulgaria), de unde ar fi primit știri liniștitoare.

România a atras însă atenția Bulgariei asupra la următoarele: ea (România)

nu va lăsa în nici un caz, ca în Balcani să se înceapă din nou războiul, și cu atât mai puțin o luptă, care ar urmări schimbarea granițelor hotărâte în pacea dela București. Iar în cazul unui războiu România va sta alături de Serbia. — Mercuri, în 8 Oct. n., ministrii români au ținut ședință, sub presidenția regelui Carol, la castelul Peles din Sinaia. Vineri ministrii țin ședință în București, având a desbata asupra împrumutului, despre care scriem la alt loc, precum și despre starea politică din afară.

Epigramă.

Unui moralist.

Ca să 'ncete lingușirea
Trebuie întâiu stărpită
Tabăra acelor oameni
Căre-i place lingușită.

p. o. o.

Frunze verzi de astă-vară

Frunze verzi de astă-vară
Cântăreții vă lăsară,
Doinile vă părăsiră,
Turmele se despărțiră —
Și-ați rămas, durere mare,
Frunze moarte pe cărare.

Frunze verzi, ce-ați fost odată,
Cunună de mulți cântată,
Și sălaș haiducilor,
Cuib îndrăgostiților, —
Pe pământ când a-ți picat,
Vraja unde o-ați lăsat?

Verzi ați fost, — v'au îndrăgit,
V'ați uscat, — v'au părăsit,
Și când iar veți înverzi
Lumea iar vă va iubi,
Căci așa zic oamenii:
„Morți cu morți și vii cu vii!”

Petru O. Orlățanu.

Din cele petrecute la granița sârbă-albaneză.

— Vezi cele scrise la pagina 6. —

Știrile Săptămânii.

Sibiu, 9 Octombrie n.

Pentru Vlaicu.

Contribuirile pentru monumentul lui Vlaicu incurg mereu, atât la banca „Victoria” din Arad, cât și la ziarele noastre.

De altcun cu afacerea monumentului lui Vlaicu s'a ocupat și comitetul central al „Asociațiunii”, în ședința ținută Sâmbătă la 9 Octombrie n. c. în Sibiu, când s'a hotărât: să se facă un apel și liste de subscripție pentru ridicarea unui monument lui Vlaicu la Orăștie. Pentru comandarea, executarea, așezarea și desvelirea monumentului se va îngriji Asociațiunea.

Aproape în toate comunele românești s'au făcut parastase și s'au tras clopotele pentru odihna răposatului Vlaicu. Lumea românească e încă și acum tot sub dureroasa impresie a pierderii acestui erou al neamului nostru.

*

Ca un lucru curios, în legătură cu moartea lui Vlaicu, amintim și următoarele: Oarecari Jidovi „geșeftari” s'au pus și-au șterpelit de pe undeva un sbor cu aeroplanul, căruia i-au zis, că e sborul lui Vlaicu. Apoi de pe niște ilustrate dela București, ce arătau înmormântarea, au făcut și ei niște vederi pentru cinematograf cu înmormântarea.

Cu niște vederi ca acestea, slabe și de toată batjocura, au început Jidovii geșeftari să cutriere ținuturile românești, zicând că „aci se poate vedea ultimul sbor, grozava cădere și înmormântarea lui Vlaicu”. Când colo Jidovii uricioși nu arătau nici măcar o fotografie cum se cade a nenorocitului Vlaicu!

Urmarea a fost, că lumea românească i-a luat de scurt pe Jidovi, când a văzut că ei în modul acesta mințesc pe oameni. Această s'a întâmplat la Hunedoara și la Hațeg. Ba la Hațeg Românii, aflând mișelia, și-au cerut banii înapoi și nu s'au dus la reprezentație, ceea ce a fost foarte cuminte lucru.

Atragem atenția publicului român de pretutindenea, ca să fie cu grije, dacă s'ar înștiința cineva prin partea locului cu oarecari vederi cinematografice cu Vlaicu.

*

Pentru ridicarea unui monument lui Vlaicu au mai intrat la administrația „Foi Poporului” următoarele sume: dela dl Nicolae Flințiu, sergent în Sibiu, 5 cor., apoi dela dl Teodor Cadar, sergent-major 6 cor., Teofil Lupea, infanterist 1 cor., Luca Călverean, fruntaș 50 bani, Ioan Piscu, infanterist 40 bani, Vasile Boilă, caporal 30 b., Dionisiu Hampu, infanterist 30 b., Coman Bădilă, inf. 30 b., Nicolae Banciu 20 b., Eremie Iancu, inf. 20 b., Ilie Stanciu, inf. 20 bani, sau la olaltă 14 cor. 40 bani.

Fapta frumoasă a vrednicilor nostri feciori se laudă de sine! Banii, dimpreună cu cei publicați mai înainte, s'au trimis la banca „Victoria” în Arad. — Continuați peste tot locul cu contribuiri pentru Vlaicu.

Din Srediștea mică, lângă Vârșet, primim următoarele: Onorată redacție! Foia noastră a ajuns, a străbătut cu glorie, să fie cea mai cetită și mai mult răspândită la noi. O cetim cu drag cu toții, că e scrisă în graiul nostru, a poporului. Iată, mai trimit o știre frumoasă de

aici: Și noi am jelit moartea eroului național Vlaicu. L-am glăsuț, am tras clopotele, am arborat (pus) steagul negru pe turnul bisericii, iar în Duminica dintâi după moarte, părintele Ioan Iencea a slujit un parastas și a ținut o predică frumoasă despre Vlaicu. Pentru ridicarea unui monument lui Vlaicu, am trimis și noi la banca „Victoria” **filerii noștri**, cum urmează: Trăilă Miu 20 bani, Pau Cata și bărbierul german câte 2 b., Dimitrie Ivan 8 b., Ioan Ienciu preot 5 cor., Ioan Albai inv. 1 cor., Vucim 10 b., Alicup Colinovici 20 b., Alicup Mihai 1 cor., Costa Mihai și Mihai Rit câte 20 b., Simion Jumanca 1 cor., George Vărădean 20 b., George Jumanca 1 cor., Axente Vucica 12 b., Petru Vucicu 10 b., Alexa Dega, tinăr 20 b., Petru Rit, Avram Condan câte 10 b., Vichent Muntean 1 cor., Ioan Ivan 30 b. Laolaltă 12 cor. 14 bani, din cari detragând cheltuiala cu posta de 22 bani, au rămas 11 cor. 92 bani.

*

Domnișorul nostru Ioan Ivan, candidat de avocat ne-a făcut gratis o **Bancă populară**. Pilda noastră o urmează vecinii noștri din Jamul-mic, unde la sfatul domnișorului nostru s'a făcut o Agentură la Astra, asemenea gratuit, iar acumă lucră pentru înființarea unei bănci populare și la Jamul-mic.

Dar vecinii noștri din Mărcovăț, când se deșteaptă? Ei cari au căzut morți și răniți pentru candidatul partidului național la alegerea trecută; pe cari i-am admirat pentru simțul lor național, azi au ajuns de rușine! Au prins coada grofilor Pișta Tisza și Károlyi și cum drac îi mai chiamă, și au făcut o agentură la societatea economilor maghiari. Oare în satul vostru, iubiților Mărcovicieni, nu se mai găsește un om cu cinstea națională, care să plece cu trăsura după vr'un domn român să-i deștepte? Să vă spălați rușinea! Așteptăm să vedem!

Coresp.

Nota Redacției. Observăm, că în comuna Srediștea mică până acum câteva luni nu mergeau decât vr'o 4—5 exemplare din „Foia Poporului”. Dar la îndemnul dlui Ioan Ivan, candidat de avocat, s'au asociat mai mulți la olaltă, iar azi merg în Srediște 28 de foi în fiecare săptămână. Urmarea cetirii unei foi românești și bunele îndemnuri ale conducătorilor din comună să vede la câteva luni: sătenii și-au înființat bancă populară și o agentură a Asociației, începuturi cari le vor aduce la vreme mari foloase la toți. Laudă conducătorilor și vrednicilor țărani, ce ascultă de conducătorii lor!

Adunarea de toamnă a comitatului Târnava-mică e conchemată pe ziua de 16 Octombrie n. c. Dupăcum ni-se scrie, cu acest prilej unii membri români ai congregației vor face declarațiuni însemnate în ce privesc afacerile noastre obștești din acest ținut. Li-se vor spune buchile înfumurăților noștri paraziți, cari cârmuiesc acest județ (comitat); se vor desveli apăcaturile revoltătoare ale administrației, cari apucături bântuie cu o furie șovinistă în județul nostru, sprijinite poate tocmai de împrejurarea, că aici a fost ales de deputat, șeful administrației întregi, ministrul de interne Sándor Iános. — Sunt rugați deci în primul rând și cu stăruință membrii români ai congregației, apoi toți aceia, cărora le zace la inimă afirmarea noastră cât mai impunătoare de Români luptători pentru drepturi naționale și pentru reformarea in-

stituțiunilor publice în spirit modern și democratic, să vină la timpul numit la Sânmărtin, unde se va ține congregația, dând cel puțin prin înfățișarea lor, mișcării noastre un puternic sprijin moral, recerut de împrejurările de față. Cor.

Tisa își arândează moșia. Ca toți grofii, așa și ministrul-președinte Tisa, are atâta pământ, încât nici el nu știe sigur cât de mult este. Moșia lui Tisa se află la Gest și cuprinde 30 mii de jugăre! Până acum ministrul-președinte își purtă el grije de toată moșia, dar în timpul din urmă se ocupă cu gândul, ca să o dea în arândă. Asta din cauză, că în viitor să se poată îngriji numai de afacerile politice și să nu mai aibă gândul la cele de pe-acasă.

Iată cine stăpânesc partea cea mai mare a pământului țării! Câțiva grofi! Ei își arândează apoi moșiile mai tot la jidani, ca astfel să trăiască fără griji, și să aibă mai multă vreme pentru chefuri și petreceri. Iar pe cealaltă parte fac și pe marii „patrioți” și apărători ai patriei!

Noul aeroplan al lui Vlaicu, la care înainte de moarte lucra marele aviator, va fi gata în curând. Acest aeroplan era numit pentru ministerul de războiu al României. Acum va sbura cu el sublocotenentul (laintantul) Negel.

Regele Bulgariei pleacă în Ungaria. Așa se vestește din Sofia: Regele Ferdinand a făcut cunoscut ministrilor săi, că el are de gând a pleca în curând în străinătate. Regele vrea să călătorească la moșia sa din nordul Ungariei, unde să steie timp mai îndelungat.

Bagseamă, că lui Ferdinand îi sunt tare drag Maghiarii, cu cari ar vrea să se înfrățească cât mai bine. Altcum ce-i trebuie lui moșie chiar în Ungaria?

Concurs. Pentru ocuparea postului de conducătoare a secțiunii industriale la școala pentru economia și industria de casă a „Reuniunii femeilor române din Sibiu” se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs. Pot reflecta la acest post dame văduve și fete, cari au pregătire specială. Conducătoare a are să instrueze în: croitorie, broderie, dantelărie și țesut. Conducătoreea beneficiară de-o remunerație anuală de cor. 800.— și întreaga întreținere în internatul școlii. Sibiu, la 6 Octombrie n. 1913. *Maria Cosma*, prezidentă. *Dr. Beu*, secret.

Societatea academică „Petru Maior” din Budapesta s'a constituit în adunarea sa generală din 22 Septembrie st. v., pentru anul de universitate 1913—1914, precum urmează: **Comitetul Societății:** Prezident: I. Victor Vlad, stud. la arhitectură. Viceprezident: Ioan Alămorean, stud. la medicină. Secretar: Romulus S. Molin, stud. la drept. Controlor: Constantin Murariu, stud. la med. Cassar: Victor Jula, stud. la med. Bibliotecar: Liviu Ionașiu, stud. la med. Vicebibliotecar: George Mihailov, stud. la tehnică. Notari: Vasile Ilieșiu, stud. la med. și C. Ardelean, stud. la filosofie. Econom: Vasile Ilea, stud. la med. **Comisia literară:** Nicolae Baboie, stud. la filosofie, Andrei Crăciun, stud. la tehnică, Victor Jula, student la med., Vasile Chereștes, stud. la filosofie, Teodor Neș, stud. la filosofie, Adrian Suciu, stud. la arhitectură și I. Victor Vlad, student la arhitectură. **Comisia de supraveghere:** Matei Sofonea, stud. la med., Adrian Suciu, student la arhitectură și N. Tipuriță, stud. la acad. com.

În pădurea Racoviței de lângă Sibiu s'a găsit, în zilele trecute, o femeie moartă cu numele Ana Lăzăroiu din Avrig. Femeia lipsia din comună de câteva zile. S'a pornit cercetare pentru a se afla, dacă nu cumva e vr'un omor la mijloc.

Înfloresc pomii! Așa se vestește din Nocrich. Acolo au început, în zilele din urmă, a înflori mai mulți meri, precum și alți pomi mai văratici.

Regele Petru al Serbiei la Împăratul nostru!? În zilele trecute a fost la Viena Pasici, prim-ministrul Serbiei. În legătură cu petrecerea acestuia în Viena s'a svenit, că regele Petru are de gând să viziteze pe la sfârșitul acestei luni pe Împăratul nostru.

O rugare. Ni-se scrie: Satele românești din comitatul Turda-Arieș cu școli confesionale, unde încă nu sunt biblioteci prescrise prin lege, au încredințarea, că școalele vor fi înzestrate cu biblioteci din partea inspectorului școlar, — firește pe spatele comunelor. Pentru a ușura sarcina grea materială a organelor îndatorate de a înființa biblioteci, doresc, și — mi-am luat sarcina de a veni întru ajutorul moral și material al înființării bibliotecii din satul meu natal *Dumbrău*. Ca să-mi pot împlini cum se cade datorința luată, mă rog de ajutorul prea onoratelor instituțiuni, organe, binevoitorii poporului și toți amicii, cari au cărți disponibile, potrivite pentru scopul amintit, să binevoiască a mi-le trimite pe adresa mea: *Vasile Popa*, major în retragere în Brașov, Strada Castelului Nr. 44.

De-ale Reuniunii române agricole sibiene. Precum aflăm comitetul central al acestei Reuniuni, din pricini neastâmpătoare de voința sa, va aranja expoziția de copii a 8-a nu în comuna Pianul de sus, ci în comuna *Răhău*, iar cea de vite de prăsilă, nu în comuna Rodu, ci în comuna *Alțina*. Terminul ținerii acestor expoziții și alte detalii să vor publica mai târziu.

O măsură bună. Direcțiunea căilor ferate din Saxonia (un regat în Germania) a dat un ordin, prin care oprește pe toți slujbașii dela gară să bea vin, rachiu sau bere câteva ceasuri înainte de-a-și începe serviciul. Celce ar veni beat sau și numai beut, va fi pedepsit, a doua oară va fi dat afară din slujbă. Cei cunoscuți de beutori, vor stă sub o supraveghere deosebită.

Măsura aceasta e foarte bună, mai ales la căile ferate, unde din negrijă se pot întâmpla multe nenorociri.

La Reuniunea meseriașilor români sibieni au fost primiți următorii membri ordinari: Nicolae Macaveiu (originar din Bucium-șasa, fiu de băieș, cu 2 clase civile), sodal faur; Ioan Taloș (orig. din Măluț, fiu de econom, fără școală), Vasile Șerban (orig. din Lisa, fiu de econom), sodali pantofari; Ilie Cojocariu (orig. din Roșia-săs., fiu de econ.), bărdaș-zidar și antreprenor de zidiri; Octavian Oprița (orig. din Orăștie, fiu de econ.), culeg. tipograf; Ion Bendorfeanu (orig. din Sibiu, fiu de econ.), sodal măsar; Pompiliu Șiboteanu (orig. din Balomir, fiu de pânzar), sodal franzelar; Aurel Popovici (orig. din Visca, fiu de învățător) și George Tulvan (orig. din Haleg, fiu de jude c., cu 4 clase gimn.), calfe de prăvălie. Între membri ajutători

s'au înscris: Romul Pop, inginer de construcții; Vasile Stoica, Sabin Oprean și Horia Avram, profesori la școala civilă a „Asociațiunii“, iar între membrii pe viață cu taxa de cor. 50 plătită s'a înscris dl Ion Radu, măcelar, liferantul de carne etc. al seminarului „Andreian“ cum și al celorlalte așezăminte românești cu internat din Sibiu.

Cărți și reviste. Trei cărți literare noi

1. *Gheorghe Stoica: „Alte vremuri“*. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „*Biblioteca scriitorilor dela noi*“, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lazar—Al. Ciura: „Floarea Betuliei“*. Prețul cor. 1.80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu: „Văduvioara“*. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „*Librăriei S. Bornemisa*“ din Orăștie și se pot procura pentru suma de cor. 4.80.

Cununile lui Vlaicu și medaliile lui le aduce în chipuri curate revista „*Cosinzeana*“ dela Orăștie în numărul său din săptămâna de față.

Dintre multele zeci de cununi, ce s'au depus pe sicriul lui, încât erau încărcate trei cară cu ele, părinții lui Vlaicu au adus cu ei două din cele mai frumoase: cununi splendide cu foi de argint și de lauri, una dată de Ministeriul român de agricultură, alta de Societatea „*Frăția*“. A adus totodată cele două medalii prețioase ce i-se dăseră de Regele Carol: medalia de Cavaler al Coroanei Române și „*Virtutea Militară*“. Le păstrează iubiții săi părinți în Binținți, ca scumpe și jalnice suveniri dela dragul lor fiu.

Revista „*Cosinzeana*“ le-a fotografiat și le aduce în fruntea numărului seu din săptămâna de față, ca să le vadă și publicul nostru cetitor. Iar în numărul trecut a adus, precum să știe, foarte interesante vederi de pe Calea-lui-Vlaicu, spre și peste Carpați.

Recomandăm cu căldură cetitorilor noștri să-și aboneze de probă aceasta revistă literară ilustrată, cu prea frumoase vederi din lumea mare, — și care se îmbie pentru numai 1 cor. 80 bani pe ceste din urmă 3 luni ale anului, în loc de 3 cor. câțai e prețul.

EONCOMIE

Ingrijirea mânzului.

Iată ce sfaturi dă în privința îngrijirii mânzului un proprietar, care se ocupă mult cu creșterea cailor:

Indatăce sunt siguri, că iapa e cu mânz, nu o vom mai pune la munci prea grele. Nutrețul să fie bun, dar să se poată mistui ușor, îi vom da deci ovăs, tărâte, fân bun, lucernă. Apa de beut să nu fie prea rece. Grajdul să fie luminos și aerisit, așternutul gros.

Indatăce se umflă ugerul și se arată picături la vârful țâțelor, se vor face pregătirile pentru fătutul apropiat. Iepii i se vor scoate potcoavele.

După fătare, mânzul va trebui să sugă corasta; dacă iapa se arată neastâmpărată și nu va lăsa mânzul să sugă, va fi mângăiată ridicându-i-se apoi piciorul de dinainte. Indată după fătare dăm iepii un fel de zamă caldă cu tărâte sau făină.

La opt zile după naștere vom căuta să înmulțim cantitatea laptelui, dând iepii și uruială de orz, ovăs sau morcovi (mure). Acum iapa și mânzul pot fi scoși și afară, rămânând la început timp mai scurt, pânăce se obișnuiește mânzul cu aierul mai aspru. În grajd, așternutul va fi uscat și paiele nu prea lungi, pentruca mânzul să nu se încurce.

Patru săptămâni după fătut, iapa se poate întrebuința la muncă, cu condiția însă ca mânzul să poată suge tot la 6 ore. Văzând, că scade laptele, vom da mai des iepii nutrețul amintit mai sus.

Mânzul va suge trei-patru luni, obișnuindu-l însă chiar după patru săptămâni cu ovăs și cu fân bun. Nu-i vom da însă uruială cu ovăs. Întărcarea începe rărind prilejul de-a suge dela iapă și mărind porțiile de ovăs și fân, cărora le putem adăoga și morcovi și tărâte.

Pentru mânzi trebuie să ne îngrijim de-o pășune bună, căci hrana și mișcările contribuie mult la dezvoltarea tinerelor animale, afară de aceea se obișnuiesc cu larma și se fac mai blânzi. La pășune vor stă și noaptea, având adăposturi pentru ploi și soare. Copitele trebuie îngrijite de vreme, ferindu-le, ca să se tocească numai deoparte, ceea ce ar silii animalul să schiopăteze. Orice plugar priceput va hrăni mânzul în anul cel dintâiu cât se poate mai bine.

Știri economice.

Agraria, societate pentru valorizare de produse în Huedin. Societatea aceasta, înființată pentru comerțul de ouă, a împlinit un an. Pentru a da o întindere cât mai mare afacerilor comerciale dorește să se prefacă în societate pe acțiuni, care să aibă în cât mai multe comune câte un consorțiu sau chiar *întreprinderi surori*, pentruca astfel să scoată comerțul de bucate, poame, ouă ș. a. din mâinile străinilor, cari se îmbogățesc de pe spinarea Românilor. De aceea face apel către toți preoții, învățătorii și fruntașii satelor noastre, ca să se intereseze de acest soi de întreprinderi și să ceară deslușirile trebuincioase dela direcțiunea societății în Huedin (Bánffyhungyad).

Ultime știri.

Deschiderea dietei.

Dieta ungară s'a deschis Mercuri în 8 Octomvrie n. Deputații unguri din partidele opoziționale (contrare guvernului) n'au voit să iee parte la ședință. Numai Andrași cu partizanii lui au fost de față, dar după o scurtă declarație au părăsit sala de ședințe, astfel că au rămas mame-lucii guvernului singuri. În ședința de Mercuri ministrul de justiție (încredințat cu facerea legilor) Balog a înștiințat noui legi cu privire la *codul civil* (după care se judecă diferite procese civile) și o lege nouă pentru *reforma curții cu jurați*.

În ședința de Joi, în 9 Oct. n., Tisa a declarat, că înainte de a se întruni *delegațiunile* (ceea ce se va întâmpla la mijlocul lunii Noemvrie) sunt a se vota proiectele (planurile) de legi privitoare la revizuirea legii de presă, la îmbunătățirea salarelor notarilor și ajutorilor de notari, a funcționarilor comitatului și proiectul de budget (venitele și cheltuelile statului).

Poșta Redacției și a Administrației.

Iacob Petre în R. C. Romanul „Cu paloșul“ nu s'a publicat în numărul din urmă, fiindcă avem tare mult material, ce nu se poate amâna. Dar în curând vom începe din nou publicarea fiindcă și așa numai e mult.

Abonatul 10016, Vasile Pușcașiu. Cele scrise acum câteva săptămâni nu s'au putut publica din lipsă de loc, iar acum sunt lucruri prea vechi. Pe viitor scrie-ne, însă, orice întâmplări și le vom publica.

Achim Boncea în S. Mai încolo poate vom alege ceva din poeziile trimise.

Vasand. Cele trimise acum vr'o 3 săptămâni nu s'au publicat, fiindcă s'au fost dat la tipar alt material cam în același fel.

I. Pintescu, Bucovina. Catalog despre ilustrațiuni nu avem. Acelea se pot trimite numai dacă ne spui cam ce fel de ilustrații dorești și trimiți banii pentru ele.

Dimitrie Mihaescu, Bucovina. Am cetit cu plăcere cele scrise. Cartea dorită se va afla mai încolo, iar despre altele v'am trimis un catalog.

Abonatul 6731. Cele 3 cor. 20 bani sau socotit la abonament, care acum e achitat până la 31 Martie 1914. Cartea aceea nu mai este deocamdată. Poate mai încolo.

Agentura „Asociațiunii“ în Părău. Foaia la adresa D-Voastră e plătită până la finea anului. Dar a venit înapoi de vr-o două-ori. De aceea cu Nr. 40 am oprit-o, iar prin aceasta vă rugăm a ne da lămuriri cum stă lucrul?

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după *calendarul vechiu*).

29 Septemvrie: Batania, Cianadul sârbesc și nemțesc, Pâncota, Sălașul-de-sus, Silinghia.

30 Septemvrie: Canija-mare, Micăsasa.

1 Octomvrie: Crasna.

2 Octomvrie: Aletea, Dicio-Sân-Mărtin, Ferihaz, Paraid, Petroșeni, Sepsi-Sân-Georgiu.

3 Octomvrie: Aiud, Arcid, Borcuta, Carțfalău, Halmagiu, Ilonda, Mező-Érked, Sighetul Marmăției.

4 Octomvrie: Lugoj, Radna, Tășnad.

6 Octomvrie: Berzava.

7 Octomvrie: Nocrichiu, Seliște.

8 Octomvrie: Bonțida, Ghiriș.

10 Octomvrie: Brașov, Cehul din Selagiu, Dalboșet, Reghinul-săsesc.

11 Octomvrie: Bruuiu, Zorlențul-mare,

12 Octomvrie: Almașul mare (com. Cluj), Rodna-veche, Șinca-veche.

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului.”

Prețul bucatelor

În SIBIU la 7 Octomvrie st. n.

Grâu	Cor. 17.60	până 19.60	de hectolitru
Săcară	12,—	13.60	„
Orz	9,—	10.40	„
Ovăș	5,—	6,—	„
Cucuruz	13.50	14.40	„
Cartofi	3,—	4,—	„
Fasole	23,—	24,—	„
Făină Nr. 8	35.20	35.20	la 100 chilo
„ 4	34.40	34.40	„
„ 5	33.80	33.80	„
Slănină	165,—	176,—	„
Unsoare de porc	170,—	175,—	„
Sân brut	56,—	64,—	„
Sân de lumini	84,—	88,—	„
Sân de lumini totid	104,—	104,—	„
Săpun	66,—	70,—	„
Fân	4.80	6,—	„
Lezne de foc neplutite	10,—	10.10	la met. cub.
„ „ „ plutite	9.20	9.70	„
Spirt rafinat	Cor. 2.12	2.12	„
Spirt rdinar	2.18	2.28	„
Carne de vită pentru supă	Cor. 1.20	până 1.80	la chilo
„ „ „ friptură	1.60	2,—	„
„ „ „ vițel	— 80	1.80	„
„ „ „ porc	1.20	1.92	„
Ouă 10 bucăți	— 67	— 80	„
Un pătrar de miel	—	—	„
Carne de cal	— 80	1.20	„

În BUDAPESTA 8 Octomvrie n. st.

Grâu de Tisa 78 chilo	Cor. 10.65	până 10.85	la 50 chilo
„ „ 79	10.65	10.85	„
„ „ 80	10.70	10.90	„
Săcară	8.12	8.22	„
Orz	6.82	7.17	„
Ovăș	7.20	8,—	„
Cucuruz	7.97	8,—	„

Loc deschis.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra inseratului firmei **A. Henrich & W. Müller**, prima fabrică de piele sibiană, de unde se pot procura cele mai bune mărfuri pentru pantofari și ceice au lipsă de astfel de piei. Aceasta firmă e una dintre primele în țara întreagă. Când veți cumpăra să amintiți că ați cetit în Foaie și o să fiți serviți cât se poate de bine!

Declarațiune.

Pentruce tocmai cu **Săpunul Schicht** la spălarea rufelor, după metoda aci descrisă, să obțin rezultatele cele mai favorabile. Anume fiindcă:

1. **Săpunul Schicht** e cel mai bun dintre toate săpunurile.
2. În urma bunătații sale e și cel mai ieftin.
3. Puritatea lui să garantează cu 25.000 cor.
4. El e de o temperatură deplin moale și conservează țesăturile.
5. Să disolvă însuși cu ușurință și depărtează ușor murdăriile.
6. El spală excelent și în apă rece și împedă smulgerea firelor de lână și păză la materialele de lână.
7. O săpunire cu **Săpunul Schicht** suplinește trei de ale altor săpunuri de rând.
8. **Săpunul Schicht** cruță timp, oboseală și bani.
9. El înalbește rufe și le dă o culoare frumoasă.
10. Metoda producerii sale e unică în felul său și compozițiunea sa e din materii crude.
11. Cu experiențe de decenii să lucră la pregătirea lui folositoare.
12. Sub folosirea tuturor cucerilor și invențiunilor să lucră încă permanent la completarea lui.

Toate acestea sunt valabile și pentru „**Extractul de spălat Lauda femeii**”.

Înștiințare.

Cei cari voesc să cruțe bani și timp, să se folosească de această metodă de spălat:

Înmuierea rufelor: În apa destinată pentru înmuierea rufelor (să se bage numai atâtea, încât toate rufe să devină acoperite) apoi adaugând atâtea Extract de spălat „**Lauda femeii**” până prin amestecare să produc zoale și apoi le lăsăm preste noapte ca să se moaie bine.

La spălarea adevărată a rufelor, dacă folosim ca adaus „**Săpunul Schicht**” cu marca „**Cerb**” să recere puțină oboseală. Căci fiecare murdărie din rufe a fost curățită deja prin „**Extractul de spălat Lauda femeii**” și acum trebuie ca rufe să fie învalite bine numai în zoalele de „**Săpun Schicht**”. Să se evite orice oboseli, precum hodorogelile și frecările de giaba; petele murdare le depărtăm astfel, că la rufe ude le frecăm pe ambele părți cu „**Săpun Schicht**” apoi le rolăm la olaltă și le lăsăm să stea în starea aceasta o oră; prin aceasta se face posibilă depărtarea ori-cărei murdării.

La apa feartă adaugem potrivit puțin **Săpun Schicht** sau **Extract de spălat Lauda femeii**. De însemnătate este apoi a se turna preste rufe pucoasă în apă abundentă până atunci până când particulele de murdării disolubite prin **Săpunul Schicht** sunt depărtate și apa de pucoasă rămâne cu totul curată.

Nr. 1165/913 not. 1321.

Publicațiune.

Casa cârcimei comunale a comunei **Nagyvajdalfalva**, (Voivodenii-mari) provăzută cu licență despre măsurarea beuturilor și constatătoare din două localități, ce servesc pentru cârcimă, din o odaie întocmită pentru negoț de sfărârie, din o odaie de locuit, bucătărie, pivniță, curte și edificii economice apartinătoare, pe periodul începând din 26 Octomvrie 1913 până în 19 Ianuarie 1918 închisive, adecă pe 4 ani succesivi 2 luni și 24 zile se va **esarânda** pe calea licitațiunei publice, ce se va ținea în **26 Octomvrie 1913**, la 10 oare, a. m. în cancelaria Comunală din Nagyvajdalfalva (Voivodenii-mari).

Prețul strigărei este 600 cor., după care este a se depune vadiul de 20%.

Condițiunile detaliate se pot vedea în cancelaria comunală ori și când. Nagyvajdalfalva, în 5 Octomvrie 1913

Primăria comunală.

Licitație de moară.

În 19 Octomvrie n. 1913, la 2 ore după amiază, se va vinde prin licitație publică moara cu două petri și cilindru mânăta cu benzin, ce se află în comuna **Racovița** (Oltrakovicza). Doritorii să poftască la oara numită la fața locului. 1313

Casă de vânzare.

O casă nouă constatătoare din 5 odăi, curte, pivniță, instalație electrică și canalizare, telefon la ușe, etc., se află de vânzare momentan din mână liberă, cu prețul de 12.000 coroane. Casa se află în **Sibiu**, **Schützengasse Nr. 17**. Doritorii să se adreseze la **Iosif Joandrea**, Târgul vitelor Nr. 7. 1298

O grădină

aflătoare pe hotarul Sibiiului, cu peste 200 de pomi roditori, într-o estensiune de 6 jugăre, cu două case de zid pentru locuit, grajduri pentru vite, curte bună închisă jur-împrejur cu șanțuri și plop, se află de vânzare din mână liberă. Doritorii să se adreseze în **Sibiu**, **Ranichergasse Nr. 3**. 1276

Moară de vânzare sau de arândat.

O moară cu două petri în stare bună, cu vad bun de apă și o mașină de îmblățit cu curea, mânăta tot cu apă, apoi un șop unde se pune stogul și o grădină cu pomi roditori, mărimea 400 stânjeni pătrați, se arândează sau se vinde din mână liberă. Moara se află în **Pojorta**, (comitatul Făgăraș, u. p. Voila). Adresa proprietarului este: **Ioan Muntean** în **Sadu** Nr. 133 (Czod, u. p. Nagydisznod). 830

Pescarul cu un mare batoc în spate sunt semnele caracteristice ale veritabilei „Emulsiuni-Uleului de pește” alui Scott

și numai aceste sunt alcătuite după adevăratele experiențe ale lui Scott. Dar fiindcă sunt puse în circulațiune o mulțime de imitațiuni, de mai multă sau mai puțină valoare a căror ambalare (împachetare) sunt imitate conform adevăratelor Emulsiuni ale lui Scott, să se observe la cumpărare acurat asupra mărcii noastre de scutire „Pescarul”, și orice alte falsificări să se respingă înapoi.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil. De vânzare în toate farmaciile. Trimițându-se 50 fil. în mărci postale la adresa SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Wien, VII și pe lângă provocare la ziarul acesta, să trimită prin o farmacie un pachet de probă gratuit. 1309

Căsătorie.

Un tânăr român în vârstă de 28 de ani, de meserie pantofar, caută cunoștințe unei fete sau o văduvă până la vârsta de 30 ani, spre a se căsători. Respectivul are locuința sa proprie, care e vrednică la 5000 coroane. Respectivul să se adreseze la **E. Langa** în **Cincul-mare** Nr. 293. 1318

O doamnă

își caută un post potrivit ca ajutor pe lângă doamna casei sau la copii, eventual și ca îngrijitoare la vr'o persoană bolnăvicioasă. Salar și ocuparea postului după învoială. A se adresa: **Endes**, **Sibiu**, strada **Lungă** Nr. 5. 131

Copii în cost

să primesc în familia unui învățător maghiar, unde eventual să dea și privat. Informații să dau la administrația **Foii Poporului**. 1302

Pășune de oi

de prima bunătațe pentru 800—1000 oi, apoi fân și otavă, se capătă la subscrierul. Dela 15 Octomvrie până la primăvară, la **Sângiorzul-românesc**. **Deva**, 17 Octomvrie 1913.

1324

August A. Nicoară

700 stângini lemne de stejar

se află de vânzare cu preț foarte ieftin. Lemnele sunt pe hotarul **Vurpărului**.

Doritorii de a cumpăra să se adreseze cât mai curând la **Toma Oprean** în **Țichindeal** u. p. **Noerich** (**Ujegyház**). 1293

O casă

cu curte mare, constatătoare din 2 odăi, apoi lângă aceasta să mai află o altă curte către stradă, fără casă sunt de vânzare din mână liberă, cu prețul fix de 11 mii coroane. A se adresa în **Sibiu**, strada **Lungă** Nr. 18. 1290

O trăsură

puțin folosită, dar în stare bună, e de vânzare pe lângă un preț moderat. Reflectanții să se adreseze la **Administrația „Foi Poporului”**. 1161

MED. DR. BEU

1279

locuiește:
SIBIU, Plața-mare Nr. 22

Moară de vânzare

aflătoare în comitatul Sibiiului, la o poziție foarte bună în drumul țării, circulă două comune cu măcinatul, e nouă făcută numai de doi ani, cu două părechi de pietri, care vin purtate cu motor de benzin de 16 puteri cai, cu cilindru de vine făina cernută, are toate cele de lipsă, se vinde cu preț foarte ieftin, din cauza premutării în depărtare. Doritorii să se adreseze la administrația acestei foi, de unde vor primi și alte informațiuni. Pentru răspuns, a se adăoga o marea postală de 10 bani. 1233

O casă de vânzare

constatătoare din 8 odăi, ce sunt foarte bine închiriate, cu pivniță și șopru de lemne etc., se află în **Sibiu**, strada **Oaselor** (**Baingasse**) Nr. 4. A se adresa **Ranichergasse** Nr. 3. 1275

Ca econoamă

1304

la vre-un preot văduv mai în etate sau învățător pensionat, caută loc o văduvă în etate, care se pricepe la tot lucrul din casă și afară, o femeie inteligentă, din casă bună de preot dar fără familie. Doritorii binevoiască a trimite scrisorile la adresa administrației „Foi Poporului”, de unde se vor trimite respectivei. Pentru porto e a se adauge o marcă de 10 bani.

Cine folosește zilnic și consecvent Odol, întrebuințează după a noastră cunoștință de azi, cel mai bun mijloc pentru dinți și gură. Prețul: sticlă mare K2—mică „1” 20

Dr. Aurel Gerasim
advocat

a strămutat cancelaria advocațională în **Sibiu**, strada **Șaguna** (**Morii**) Nr. 7. 1299

„COSINZEANA” de probă!

Pe lunile Octomvrie, Noemvrie, Decemvrie v. a. c. fiecare poate avea frumoasa revistă literară ilustrată „Cosinzeana”, dela **Orăștie**, care astfel costă pe 3 luni 3 cor., — pentru

numai 1 cor. 80 fil.

Fiecare familie românească de cărturar, care n'ar avea încă această revistă, să grăbească a și-o abona pe aceste 3 luni de probă, trimițând neînsemnata sumă de cor. 1.80, la:

Administrația „Cosinzeana”
în **Orăștie** (**Szászváros**).

1319

Fabrica română de lumini de ciară

a lui

1291

Ioan I. Moga**Poiana (Polyán, Szebenmegye)**

Pregătesc și vând tot felul de lumini de ciară albă și galbină, cu flori pentru biserici sau pomeni. Mă rog pentru binevoitorul sprijin al onorabilor preoți, neguțatori și epitropi.

Cumpăr ciară curată de albine

în cantități mari, cât și mici, ceea ce aduc la cunoștința stuparilor noștri.

Pastă de dinți

KALODONT

Apă de gură

4410

Paltoane duble

costă numai cor. 28.50.

Noi am preluat 1000 bucăți de paltoane duble spre a le pune în vânzare, cari sunt din materie de iarnă excelentă însăși prelucrate; sunt de o croitură modernă frumoasă și sunt în diferite culori de modă, lucii sau învârgate. Ca măsură ajunge a se trimite lărgimea pieptului și lungimea mâncilor. Aceste paltoane duble se vând din cauza unei mari îngrămădiri în depozit pe lângă scăderea mare a prețului de cor. 28.50.

Fiecare persoană se va afla cu acest palton dublu foarte mulțumit și asupra prețului de cumpărare va rămânea de tot uimit.

Singura vânzătorie cu rambursă prin
M. SWOBODA, Wien, III./2
Hlessgasse 13-348 1316

Vinuri escelente

se află de vânzare pe lângă cele mai ieftine prețuri la prăvălia mare de vinuri 962

J. Schultz SIBIU,
Berggasse 2
(colțul stradei Șaguna) Telefon Nr. 235

Binecunoscutele resiuri de Moravia Kochii de dame din Loden

sunt ieftine și se află în cea mai bună calitate numai la firma
I. Ingrowitzer Webwarenerzeugung
JOSEF MASIK
în INGROWITZ, Mähren (Austria).
Aceste stoffe de lână (Loden) sunt o marfă minunată pentru revânzătorii, de oarece sunt foarte iubite de dame. — Cereți oferte. 1232

Correspondența germană

Atențiune!

50.000 părechi de ghețe!
4 părechi de ghețe
numai Cor. 9.—

Din cauză că mai multe fabrici mari au încetat plățile, am fost încredințat a cheltui o mare cantitate de ghețe adănc sub prețul de fabricare. Deci eu vând fiecare 2 părechi ghețe cu șinoara, pentru domni și 2 părechi pentru dame, de pie e brună sau neagră, găoșată, cu talpă bătută cu cuie, foarte eleg. fasoul cel mai nou. mărimea conform numărului. Toate 4 părechile costă numai K 9.— Trimiterea per rambursă.

S. Lustig, export de ghețe
*Neu-Sandez 54/p, Austria.
Schimbul e admis sau banii retour

Vinuri minunate!

Din cauza unei mari rezerve de vinuri, se vând prelângă prețuri moderate vinuri garantat naturale din anii 1908, 1910 și 1911 în diferite calități la

Heinrich Rieger

Prăvălie mare de vinuri
SIBIU, strada Gușteriții Nr. 7

==== Vânzare în mic și mare ====

Banca generală de asigurare mutuală

„Transsylvania“

asociație cu garanție limitată în Sibiu (Nagyszeben)
recomandă încheierea de 767

asigurări pe viață în cele mai culante condiții de polițe (pentru învățători confesionali și preoți români avantajii deosebite).
Ca speciale combinații deosebit de favorabile sunt de notat:

Asigurări mixte cu rebonificare garantată de interese de 3% ==

Asigurări simple și mixte cu participare de 40% la câștig. Asigurări mixte cu solvarea necondiționat de două ori a capit.

Asigurări de foc deasemeni cu premii foarte ieftine!

Dela fondarea „Transylvaniei“, sau plătit prin acest institut:

Capitale asigurate pe viață	K	5.458,689.43
Pagube de incendiu		5.456,645.67
In total a fost la Transsyl- (asig. pe viață)		11.740,710.—
vania la 31 Dec. 1912 (asig. de foc)		133.667,241.—
Capital de fondare și rezerve		2.603,400.—

Informațiuni și prospecte se dau în orice moment gratuit la Direcțiune și la toate agenturile.

Persoane pricepute la afaceri de asigurare (achizitori) cari au legături bune la orașe și în provincie, să primească în serviciu totdeauna în cele mai favorabile condițiuni.

Prin aceasta fac cunoscut onoratului public din Săliște și jur, că mi-am deschis un

Atelier mehanic

Săliște, str. Intre garduri.

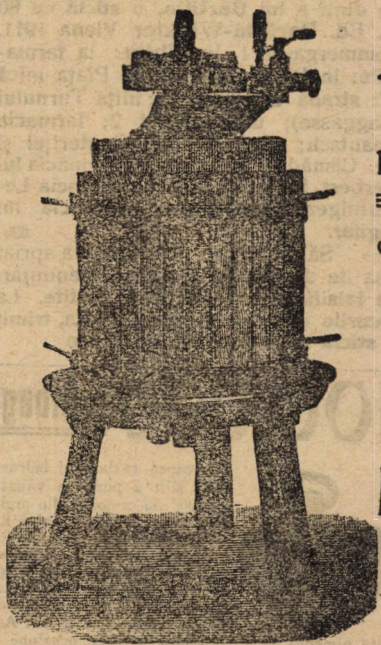
Pe baza cunoștințelor, ce mi le-am câștigat aici și în străinătate, în decurs de mai mulți ani, sunt în stare de a repara orice lucru, precum: mașini de cusut, puști, revolvere, biciclete, motoare de benzină, tot felul de pompe de fântâni și altele, cu prețuri moderate și silindu-mă a lucra cât se poate de bine, ca astfel onoratul public să fie mulțumit.

Rugându-vă pentru binevoitorul sprijin al onoratului public semnez

Cu toată stima

OPREA CRISTIU,
mehanic

1265

AND. RIEGER

SIBIU 1235

Prima fabrică renumită transilv.
de mașini economice ==

oferează, pentru recolta vinului, fabricatele sale neîntrecute și solide, anume:

Teascuri
pentru vin și poame
în patru mărimi diferite

Mori pentru poame și struguri
Sfărmitori de struguri.

Cereți prospecte împreună cu prețurile indicate

Congresul învățătorilor l-au oprit
mai marii țării

dar glasul „Observărilor critice“

de IOAN S. PAVELEA, învățător

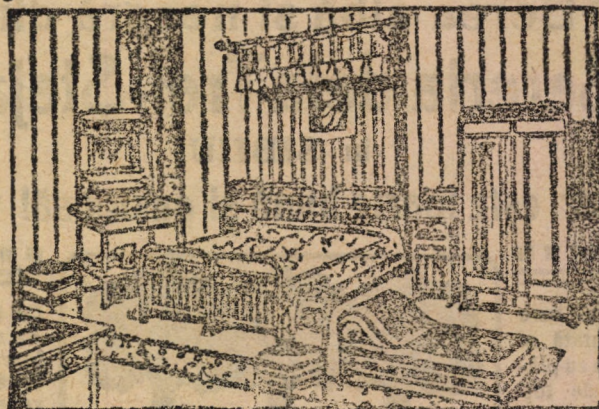
nu-l pot oprî!

Cet to-ii acestui ziar și mai ales domnii învățători, pentru a căror Congres din Cluj s'au scris „Observările Critice“, dacă voesc să aibă această broșură să se adreseze editorului

1211

Alexandru Anca
Gherla-Szamosujvár

Prețul broșurei 50 bani, cari să pot trimite și în timbre plus 10 bani porto.

Mobile moderne.

în toate stilurile, cea mai solidă executare pe lângă garanția recomandă 124

EMIL PETRUȚIU

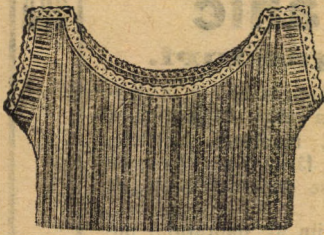
fabrică de mobile
SIBIU, Str. Sării (Salzgasse) 37

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

Primesc și execut toate lucrările de lipsă la biserică nouă și vechi.

Cămeși de flanel colorat pentru dame

Cele mai bune și mai practice, ce nu se pot închipui, sunt noile noastre cămeși de flanel de lână colorate pentru dame, pregătite din flanel călduros moale de spălat, curat garantat, în diferite mustre minunate frumoase, învăgăte și brodate. Aceste cămeși de flanel pentru dame, din cauza unei îngrădări uriașe din această materie de flanel în depozit, au fost pregătite în mai multe mii de bucăți și pentru aceea se pot acum vinde pe lângă un preț ocazional de ieftin și costă la cumpărare, de cel puțin

Singura vânzătorie
cu rambursă prin

3 bucăți, de bucată cor. 1.95
6 „ costă numai „ 11.—
M. Swoboda, Wien, III/2, Hiesgasse 13—348

O casă

cu 8 odși, întocmite de a se putea închiria tot câte două, apoi un local pentru boltă, două pivnițe, grajd pentru vite, apaduct etc., se află de vânzare din mână liberă în Sibiu, Ranichergasse Nr. 3, A se întreba acolo.

1274

Beutură es-
celentă și cu
gust bun care
produce
sânge. — Re-
comandă de
medici contra
boalei de
anemie, lip-
să de sânge,
nervositate,
reconvales-
cență. Influen-
țează producerea sângelui, în-
tărește mușchi și nervii, dă apetit
fără a avea ceva urmări neplăcute
asupra stomacului sau la dinți.
Prețul unei sticle mari Cor.
3.50, una mică Cor. 2.—. Se capătă
la toate apotecile.

Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,
apotecar în Sibiu.

500. Coroane

plătesc
celuice
ar mai căpăta vre-odată durere de dinți
ori li va mirosi gura după ce va folosi apa
de dinți a lui Bartilla, o sticlă cu 80
ml. Ed. Bartilla-Winkler Viena 1911,
Sommergasse 1. În Sibiu: la farma-
ciile: în Piața mare 10; în Piața mică
27; strada Cisnădiei 59; ulița Turnului
(Saggasse); ulița Oanei 2; farmacia
Teutsch; Meltzer, str. Gușteriei și
str. Cisnădiei. În Bistrița: farmacia lui
Herbert. Sebeșul-săseșc: farmacia Le-
derhiller. Sighișoara: farmacia lui
Ligner.

Să se ceară pretutindenea apriat
apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări
de falsificare vor fi bine plătite. La
locurile unde nu se poate căpăta, trimite
o sticlă cu 5 cor. 80 fil. franco

100.000 oroloage

Din cauza războiului balcanic
sunt silit a pune în vânzare
100.000 de oroloage din argint
imitat cu mașinărie Anker-Re-
mont, excelentă așezată în Ru-
bine, care au fost designate
pentru Turcia, pe lângă prețul
de batjocură de 3 Cor. bucata
2 buc. Cor. 5.80, 5 buc. Cor.
14.—, 10 buc. Cor. 27.—. Așa-
dără nimeni să nu intre în această ocaziune de
a-și comanda acest orologin excelent și într-adevăr
de jumătate cinstit. Comandă numai decât, pentru-
că în scurt timp vor fi toate vândute, 3 ani ga-
ranție în scris. Trimite pe lângă rambursă prin

Uhren-Zentrale

în KRAKAU, Postfach 40/F

ANDREAS PAKSA

turnătorie
de metal și artă
SIBIU

Str. Margarethen 18

Livrare promptă și lucru
solid! — Prețuri ieftine!

se recomandă pentru executarea a tot
felul de greutate (măsurii), pompe
pentru bere, pipe pentru buș
de vin, mașini pentru stropirea
villor, clopotele pentru vite,
pisăluguri din aramă, părți întregitoare
la orice fel de mașini, precum și tot felul
de lucrări, ce se țin de aceasta branșă.

Berea albă și neagră din Bereria dela Trei-Stejari

în SIBIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere
e căutată și
se bea cu plă-
cere de toți
cari o cunosc,
atât la oraș
cât și la sate

Că berea
noastră e
foarte căuta-
tă se poate
vedea și de
acolo, că cum-
părătorii se
înmulțesc
mereu

Esceleste vinuri de masă

pe lângă prețuri moderate se află la

WILH. JIKELI

SIBIU, strada Ureznului Nr. 7

Hop, Hop!...

Nu uitați,

că cea mai apropiată tragere a lozurilor dela Banca Hipotecară
Ungară va fi la

25 Octomvrie a. c. Cor. 75.000

când se va trage câștigul de
iar la **27 Decemvrie a. c.**
cel mai mare câștig din lume de

Cor. 1,000.000

Vindem de prezent un loz dela Banca Hipotecară Ungară
cu 6 trageri anual pe

36 rate lunare à 6.30 cor.

iar unul

1306

dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din patrie cu 3 trageri anual pe

36 rate lunare à 4.40 cor.

Ambele lozuri împărechiate, — adică din fiecare câte o bu-
cată, — cu 9 trageri anual, le vindem de prezent pe

40 rate lunare à 10.— cor.

Cea mai ieftină ofertă! Tot lozul câștigă necondiționat!

Cine ne trimite primele 2 rate deodată, același îi evită rata
a 3-a gratuit. Până la achitarea deplină i se estradă cumpărătorului
o listă legală de rate, în care este indusă Seria și Numărul lozu-
lui cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la
joc, iar eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. Lozurile
acestea nu-și pierd valoarea ca lozurile dela loteria de clase, ci se
joacă până la sfârșitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr
poate trage și de mai multe ori cu câștig, dar cel puțin odată la tot cazul.
Explicări mai amănunțite trimitem la dorință oricui gratuit și franco.

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiți cu comanda la adresa:

Ústredná banka úč. spol., Budapest, Váci-körút 31 sz.

Nu-i reclamă — ci e fapt
că fiecare în interesul său propriu numai în

Warenhaus Grünberger

să facă cumpărări de

Haine pentru domni, dame

== băieți, fete și copii ==

**bluse, rochii, jupoane, negli-
gés și costume pentru dame**

Mare alegere!
Prețuri fără
concrență!

Cel mai mare
depozit
de blănării!

Strada Cisnădiei, Palatul comandel de corp.

Ah vai!

La tusa, răgușeli

Trăiască!

și flegmă, ajută repede și
sigur

1262

Pastilele de piept Egger

care au un gust excelent și nu viclează pofta
de mâncare.

De carton: și coroane

Carton de probă: 50 fil.

Vândut în fiecare farmacie
și drogerie

Trebue să mă înec
această tusa arisită.

Fabrica A. EGGER și FIUL
ăferanți de curte ees. și reg., WIEN.

Pastilele de piept ale
lui Egger m'a scăpat
repede.

De căpătat: în SIBIU la farmaciile: Guido Fabritius, Carol Mörscher, T. C.
Molnár, Carol Müller Eugen Rummel, Carol Pissel, Albert Zink.

în SEBEȘUL-SĂSESC: în farmaciile: Stefan Heitz, I. C. Reichard și Walter Metz.

Scutit prin lege.

Prima neguțatorie mare
de vinuri

Ludwig Fronius

SIBIU, Pivnița „Mönchhof“

SPECIALITĂȚI:
Țuică veritabilă, fierbere
proprie și Romuri lamaica
direct importate.

Fabrică de liche-
ruri și ierbătorie
de rachuri o o o
Mare neguțatorie
de rachuri de o
Drojdii, Trevere și
Prune o o o o o

Numai odată în viață!

50.000 straie (acoperitoare)

à Kor. 1.95

designate pentru export în Balcani, dar rămase din cauza războiului luc-
rate din lână de Himalaia și Brinn, de aceea foarte călduroase și pentru
iarnă de neînșuraj cam 200 cm lungime și 180 cm lățime, din cu
vârgi și borduri de colorii minunate, sunt de vânzare numai în scurt timp,
cu prețul jumătate de numai Kor. 1.95 pro bucată. Aceste straie
pentru iarnă sunt vrednice încă odată atâta timp de vânzare să afli
pe lângă aceste prețuri senzaționale numai atât timp cât ajuge
depozitul.

1 buc. straiu de iarnă costă numai K 1.95
3 : " " " " " " 5.70
6 : " " " " " " 11.-

Singura vânzare cu rambursă prin:

M. Swoboda, Wien, III/2, Hiessgasse Nr. 13—348.

„Compagnie Generale Transatlantique“

Linia Franceză

Linie regulată directă
de vapoare repezi =

Havre—Newyork și Canada

preste Basel (Elveția) și Paris

Cancelaria: BUDAPEST, VII, Baros-ter 15

1105
Telefon:
József 14—97

500.000 de pași

poate umbra cu așa o păreche de pa-
puci sau cizme, cari sunt cumpărate din
atelierul meu sau sunt provăzute cu
numele **GEORGE LIMPEDE**

Gratias reparez orice încălță-
minte soco-
tind dela cumpărare 3 luni, dacă în
acest timp e de lipsă ceva
reparare. 300

GEORGE LIMPEDE
SIBIU
Piața Brânzei Nr. 9

Ludovic Ferencz

croitor de bărbați

SIBIU, strada Cisnădiei Nr. 12

recomandă p. t. publicului
cele mai noue stoffe de
toamnă și iarnă în mare
asortiment.

Noutățile

sosite chiar acum, pentru haine
de bărbați stoffe englezești,
francezești și indigene, din
cari se execută după măsură cele
mai moderne vestimente precum:
Sacko, Jaquette și haine de
salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune
merită noutățile de stoffe pentru
pardisuri și „Raglam“, cari
se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverențelor con-
fecționate în atelierul meu, îmi per-
mit a atrage deosebită atențiune
a On. domni preoți și teologi ab-
solvenți. — În cazuri de ur-
gență confecționez un rând
complet de haine în timp
de 24 ore. — Uniforme pentru
voluntari, cum și tot felul de articli
de uniformă, după prescripție cro-
itura cea mai nouă.

TUSA răgușeala și tronana
le vindecă mai bine

Bomboanele Pemete Réthy

„Milioane de oameni iau cu plăcere renu-
mitile Bomboane ale lui RÉTHY, fiind
că sunt de un gust extraordinar de bun
și nu sunt stricătorești nici stomacului și
nici poftii de mâncare. Depărtază re-
pede și sigur tusa și flegma.
Să fii atenți la cumpărare și cereți
apoi Bomboanele lui Réthy, fiindcă
sunt foarte multe fabricate fără valoare
în circulațiune. Pe fiecare cutie cu bom-
boane adevărate, să poată ceti evident
numele „Réthy“.

Prețul unei cutii 60 fil. și se pot căuta
pretutindeni. Expediție prin poștă; 5 cu-
tii cu cor. 3 — francate.

BÉLA RÉTHY, farmacist Békéscsaba

100.000 oroloage!

Din cauza războiului balcanic
sunt alții a pune în vânzare
100.000 oroloage din argint i-
mitat cu mașinărie Anker-Re-
mont, excelentă așezată în Ru-
bine, care au fost designate
pentru Turcia, prelângă prețul
de bușeaură de 3 Cor. bucata, 2
huc. Cor. 8-10, 5 buc. Cor. 14—
10 buc. Cor. 27. — Așadar
nimenea să nu intre la această ocaziune de a-
și caza acest orologiu excelent și într-adevăr de
jumătate cinstit. Comandă numai decât, pentru-
că în scurt timp vor fi toate vândute, 3 ani garanție
în scris. Trimiterea pe lângă rambursă prin

Uhren-Exporthaus S. Lustig
Neu Sandez 6/24.

La „Croitoria universală“

I. PETRAȘCU

SIBIU

Strada Cisnădiei Nr. 30

TELEFON
Nr. 172

TELEFON
Nr. 172

PREMIAT:

Expoziția internațională de
modă — Paris 1911 — Grand
Prix și medalia de aur
Expoziția universală din
Paris 1911 — Grand Prix
și medalia de aur

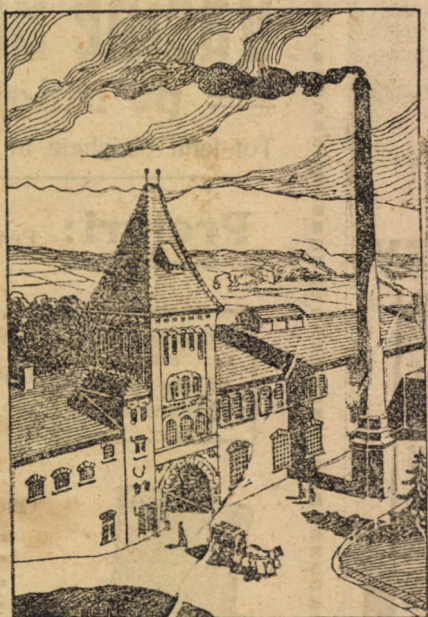

Aduc la cunoștință on.
public, că în atelierul
meu de primul rang,
primesc și execut tot
felul de haine, atât ci-
vile cât și militare, pre-
cum revestiri pentru
preoți. — Pe mesterii
din provincie, cari voes-
a — și comanda haină,
când sosesc la Sibiu, îi
rog să mă cercetere în
data dimineața, ca apoi
încă în decursul zilei
să poată și proba și si-
nele în caz de lipă.

Pentru sezonul de pri-
măvară și vară tocmai
acum mi-a sosit o mare
alegere de stoffe en-
glezești și indigene. Cro-
ială cu gust și după ul-
time modă, garantând
pentru orice lucru. —
Brauri preotești negre,
vinete și roșu se pot
comanda și cu poșta.

— 60 —
Serviciu solid și grab-
nic. — Prețuri mode-
rate. — Sprijiniți in-
dustria română!

Hagerbräu

FRĂȚII HAGER
= Bererie în Sibiu =

recomandă escelețele și durabilele
Beri pentru export

Bere albă Lager
și
Bere Bock

Serviciu cu prețuri moderate!!

Hagerbräu

La comanda delat orice firme, despre
toideana, că ai cetit care ai aflat din Foaie, să amintesti
inseratul respectiv în „Foaia Poporului“ ca astfel să fii servit
bine, grabnic și ieftin